

Toimintakertomus 2009

119. toimintavuosi

Celia

www.celia.fi

Sisällysluettelo

1	Johdon katsaus toimintaan	4
2	Vaikuttavuus	6
3	Toiminnallinen tehokkuus	9
	3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus	9
4	Tuotokset ja laadunhallinta	12
	4.1. Oppimateriaalipalvelut	12
	4.1.1 Suoritteiden määrät ja tuotetut julkishyödykkeet	12
	4.1.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	14
	4.2 Kirjastopalvelut	15
	4.2.1. Suoritteiden määrät ja tuotetut julkishyödykkeet	15
	4.2.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	16
	4.3 Asiantuntijatoiminta ja kansainvälinen toiminta	20
	4.4 Hallinto, viestintä sekä yhteiset teknologiat ja kehittäminen	22
5	Henkisten voimavarojen ylläpito ja kehittäminen	23
6	Tilinpäätösanalyysi	26
7	Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma	27
Liitteet		
	Liite 1: Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2009	28
	Liite 2: Celia-kirjaston organisaatio 31.12.2009	29
	Liite 3: Johtokunnan jäsenet	30
Taulukot		
	Oppimateriaalipalveluiden asiakkaat ja palveluiden käyttö 2009	31
	Kirjastopalveluiden asiakkaat ja palveluiden käyttö 2009	32
	Palveluiden kehittyminen	33
	Kirjahankinnat kirjakokoelmaan 2009	34
	Kirjakokoelmat	35
	Kirjakokoelman kehittyminen	35
	Kirjaston oma kirjatuoanto 2009	36
	Kirjatuoanto 2000–2009	37
	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	38

Toimintakertomus on hyväksytty Celia – Näkövammaisten kirjaston johtokunnan kokouksessa 10.3.2010

Toiminta-ajatus

Celia – Näkövammaisten kirjaston toiminta-ajatuksena on luoda maamme näkövammaisille ja muille lukemisesteisille mahdollisuus tiedonsaantiin, opiskeluun, kirjallisuuden ja taitteen harrastukseen ja virkistykseen tuottamalla ja tarjoamalla käyttöön asiakkaiden tarpeet huomioon ottavaa erityisaineistoa ja asiantuntijapalveluja.

Visio

Celia on johtava palvelukeskus, joka tarjoaa saavutettavia tuotteita ja palveluja näkövammaisille ja lukemisesteisille henkilöille tavoitteena kansalaisten tasa-arvo kirjallisuuden ja tiedon saannissa.

Tavoitteena on parantaa palveluiden saataavuutta, laatua ja tehokkuutta digitaalisen kirjaston keinoin ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Digitaalinen kirjasto käsittää digitaaliset tuotteet, monikanavaisen palvelumallin ja uudet jakelukanavat, kuten verkkopalvelut.

Kohderyhmä

Celia – Näkövammaisten kirjasto palvelee kaikkia lukemisesteisiä, kuten sokeita, heikonäköisiä, kuurosokeita, afaatikkoja, kehitysvammaisia, lihastautia sairastavia ja lukihäiriöisiä. Näkövammaisia arvioidaan olevan Suomessa 80 000 ja muihin vammaisryhmiin kuuluvia vähintään sama määrä.

Toimintatapa

Celia – Näkövammaisten kirjasto on opetusministeriön hallinnonalaan kuuluva valtion laitos, jonka toiminnasta on säädetty lailla 638/96 ja asetuksella 639/96. Tekijänoikeuslaki ohjaa kirjaston ääni-, piste- ja muuta kirjatuantoa. Celia – Näkövammaisten kirjasto on merkittävien ääni- ja pistekirjojen tuottaja ja valmistaja Suomessa.

Kirjaston toiminta on valtakunnallista. Kirjasto toimii myös ääni- ja pistekirjojen valtakunnallisena keskuskirjastona, josta myös muut

kirjastot voivat lainata kirjoja lukemisesteisille asiakkailleen.

Celia – Näkövammaisten kirjaston yhteydessä toimii Braille-neuvottelukunta, joka on pistekirjoituksen ja näkövammaisten oppimateriaalien asiantuntijaelin. Neuvottelukunnan tehtävistä on säädetty Näkövammaisten kirjaston asetuksessa 639/96.

Arvot

Asiakslähtöisyys

Arvostamme asiakkaitamme ja otamme palveluissamme ja niiden kehittämisessä huomioon heidän tarpeensa.

Palvelemme asiakkaitamme luotettavasti ja tehokkaasti.

Toimiva työyhteisö

Otamme vastuun omasta työstämme ja arvostamme toisiamme ja toistemme työtehtäviä.

Teemme yhteistyötä toistemme kanssa toimien innostavasti, kannustavasti, avoimesti ja joustavasti.

Toimimme tuloksellisesti hyödyntäen voimavarat parhaalla mahdollisella tavalla.

Asiantuntevuus

Teemme työmme ammattitaitoisesti ja asiantuntevasti.

Haluamme oppia uutta, seurata aikaamme ja kehittyä työssämme ja toiminnassamme.

Olemme aktiivisessa vuorovaikutuksessa sidosryhmiemme kanssa.

Johdon katsaus toimintaan

Vahva kasvu jatkui neljättä vuotta

Vahvan kasvun kausi jatkui Celiassa jo neljättä vuotta. Toimintavuonna palveluiden käyttö lisääntyi kirjastopalveluissa 15 % ja oppikirjamyynnissä 44 %. Hyvä rahoitustilanne, toimivat prosessit ja panostukset palveluiden markkinointiin mahdollistivat uusien asiakkaiden tavoittamisen ja palveluiden käytön kasvun. Positiivista on, että yhä useampi lukemisesteinen henkilö on saanut mahdollisuuden kirjallisuuden harrastukseen ja opiskeluun. Kirjaston palvelut ovat tutkitusti lisänneet asiakkaiden elämänlaatua.

Palvelun lisäksi kirjatutanto on kirjaston keskeinen voimavaroja sitova toiminto. Kirjasto on purkanut rajoituksia oppikirjatutannossa, mutta alenevan määräraha-kehityksen vuoksi kaikkia tuotantorajoituksia ei ole ollut mahdollista purkaa. Uusia oppikirjoja tuotettiin 650 nimekettä, mikä on kaikkien aikojen ennätys Celiassa. Hyvän määrärahatilanteen vuoksi kauno- ja tietokirjallisuuden tuotanto pysyi edellisvuoden tasolla: 1 580 uutta nimekettä.

Äänikirjojen verkkovälitys otti ensiaskeleita. Käynnistimme äänikirjojen verkkokuuntelua tarjoavan palvelun ja kiinnostus siihen on lisääntynyt jatkuvasti. Verkkojakelun toteuttaminen on haasteellista, sillä kohderyhmänä ovat varsin iäkkäät henkilöt. Erilaisten tukipalveluiden tarve on suuri, mikä tuo haasteen kirjaston voimavarojen riittävyydelle verkkopalveluiden laajentuessa.

Toimintavuosi oli kirjaston ensimmäinen tulospalkkiovuosi ja tulospalkkiot maksetaan kevättalvella 2010.

Hyvien vuosien jälkeen näköpiirissä on pilviä. Valtion tuottavuusohjelmassa määriteltyjen henkilöstövähennysten toteuttamiseksi kirjasto käynnisti YT-menettelyn seitsemän henkilötyövuoden vähentämiseksi. Kirjasto joutui myös irtisanomaan työntekijöitä.

Kirjaston kehitys vuosille 2011–2013 on tuntuvasti pienempi kuin tällä hetkellä, ja tulevat vuodet ovat palvelutason kannalta kriittisiä. Kirjasto arvioi joutuvansa alentamaan palvelutasoa niin kirjatarjonnassa kuin muissakin palveluissa. Myös verkkopalvelujen edelleenkehittäminen vaarantuu kehittämismäärärahojen loputtua.

Kiitän kirjaston henkilökuntaa ja esimiehiä hyvistä tuloksista ja johtokuntaa arvokkaasta tuesta.

Marketta Ryömä

Kirjastonjohtaja

marketta.ryoma(ät)celialib.fi

Avaintulokset 2009

	2009	2008	Muutos -08/09
Käyttö			
Kauno- ja tietokirjallisuuslainat	947 945	825 764	15 %
Oppikirjatoimitukset	9 049	6 250	45 %
Asiakkaat			
Kirjastopalveluiden asiakkaat ¹⁾	13 204	11 829	12 %
Oppikirjapalveluiden asiakkaat ²⁾	1 590	839	90 %
Kirjatuotanto ja -hankinta			
Kirjatuotanto ³⁾			
Kauno- ja tietokirjallisuus, nimekettä ⁴⁾	1 582	1 620	-2 %
Oppikirjat, nimekettä	649	622	4 %
Kirjatuotanto yhteensä	2 231	2 242	0 %
Kirjahankinta ⁵⁾			
- kaupalliset markkinat/vaihdot/lahjoitukset	199	214	-7 %
Kirjatuotanto ja -hankinta yhteensä	2 430	2 456	-1 %
Henkilöstö yhteensä, josta			
- vakituiset ja ruuhka-apu (htv)	57,82	61,81	-6 %
- työllisyysvaroin palkatut (htv)	0,17	-	
Toimintamenot (1000 €)			
Kirjaston toimintamenomomentti	7870	7 890	0 %
- josta postimaksujen osuus	328	352	-7 %
Muut rahoituslähteet valtion budjetista	25	25	0 %

¹⁾ Lainausoikeuttaan käyttäneet asiakkaat

²⁾ 90 % asiakkaista on oppilaitoksia 2009. Ne voivat tilata oppikirjoja useille oppilaille, joten kirjoja käyttävien oppilaiden määrästä ei ole tietoa. Kaikki asiakkaat eivät ole ostaneet kirjoja, vaan ainoastaan tilanneet näytelähetyksiä.

³⁾ Itse tehdyt ja muualla teetetyt kirjat

⁴⁾ Luvussa on mukana ensimmäistä kertaa myös luetaan yhdessä -kirjat (24)

⁵⁾ Valmiina hankitut kirjat

2 Vaikuttavuus

Näkövammaisten kirjaston toiminnan yhteiskunnallisena tavoitteena on kansalaisten tasa-arvo kirjallisuuden saannissa sekä koulunkäynnissä ja opiskelussa. Kirjasto toteuttaa omalta osaltaan opetusministeriön tavoitteita tasa-arvoisten ja saavutettavien koulutus- ja kirjastopalveluiden järjestämiseksi.

Kirjasto toteuttaa vaikuttavuustavoitettaan ensisijaisesti perustoimintansa – kirjatutannon ja kirjallisuuden käyttöön välittämisen – kautta.

Kirjasto toimii myös alansa asiantuntijalaitoksena ja kirjaston asiantuntijatyöllä saavutettavuuden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa on selkeä yhteiskunnallinen ulottuvuus. Kirjaston asiantuntijatoiminta on kuitenkin suppeata voimavarojen ohjautuessa ydintoiminnan hoitamiseen ja kehittämiseen.

Celian palvelut parantavat elämänlaatua. Oppikirjoista on hyötyä.

Kirjastopalveluiden yhteiskunnallista arvoa, vaikutusta, merkitystä ja hyötyä pystytään arvioimaan vain osittain kirjastojen keräämien tilastollisten tietojen avulla. Erilaisten tutkimusten ja selvitysten mukaan kirjastopal-

veluiden yhteiskunnallinen vaikutus ilmenee ainakin seuraavilla alueilla:

- parantunut elämisen laatu ja mahdollisuus nauttia kulttuurista ja taiteesta
- tasa-arvoinen ja maksuton pääsy tietoon
- yksilöiden ja kansan sivistystason, koulutustason ja oppimisen kehittyminen
- parempi menestyminen opiskelussa, tutkimuksessa ja ammatinharjoittamisessa
- muutokset ihmisten tietojen ja taitojen tasossa, asenteissa ja käytöksissä
- omaehtoisen toiminnan vahvistuminen
- luovuuden ja innovatiivisuuden vahvistuminen
- syrjäytymisen väheneminen ja parempi sosiaalinen sopeutuminen
- julkisen informaation perillemeno

Celia-kirjasto selvitti erikseen palveluidensa vaikutusta asiakkaiden elämänlaatuun. Väittämän ”Celia-kirjaston palvelut ovat parantaneet elämänlaatuaani” tulokseksi saatiin 4,39 asteikolla 1–5. Tulos on hyvä ja osoittaa, että Celian palveluilla on positiivisia vaikutuksia asi-

akkaiden elämään. Kun Celian asiakasmäärä on viimeisten vuosien aikana lisääntynyt, on vaikutus ulottunut entistä laajempaan ihmisryhmään.

Kirjasto selvitti myös, onko äänikirjoista ollut hyötyä koululaisille ja opiskelijoille. 85 % vastanneista oli sitä mieltä, että äänioppikirjat ovat tukeneet oppimista ja että he voivat suositella kirjoja lukemisesteisten käyttöön. Äänikirjoista on siten apua koulunkäynnissä ja opiskelussa.

Strategiset vaikuttavuustavoitteet

Celia-kirjastolla on kolme pitkän tähtäyksen vaikuttavuustavoitetta, joille kirjaston ja opetusministeriön välisessä tulosopimuksessa on määritelty seuraavat painotukset:

- 1. Näkövammaiset ja muut lukemisesteiset koululaiset ja opiskelijat saavat tarvitsemansa oppimateriaalin:** lukihäiriöisten tarpeiden huomioiminen ja tuotantorajoitusten purkaminen oppikirjatuotannossa, uusien asiakkaiden tavoittaminen ja palveluiden käytön lisääminen
- 2. Näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjallisuuden ja tiedon tarpeeseen vastataan:** uusien asiakkaiden tavoittaminen, palveluiden käytön lisääminen, kirjatarjonnan tason säilyttäminen
- 3. Näkövammaisten ja lukemisesteisten tiedon saannin edellytykset ja palveluiden saatavuus paranee:** Daisy-tuoteperheen laajentaminen, verkkopalvelujen kehittäminen

Edellä mainittujen vaikuttavuustavoitteiden toteutumista kuvataan ohessa viiden vuoden aikajänteellä, sillä yhden vuoden tarkastelu ei riitä kuvaamaan vaikuttavuustavoitteiden toteutumista.

1. Näkövammaiset ja lukemisesteiset henkilöt saavat tarvitsemansa oppimateriaalin

Näkövammaiset ja lukemisesteiset koululaiset käyvät koulua pääsääntöisesti oman kunnan peruskoulussa tai lukiossa ja jatkavat niistä

toisen tai kolmannen asteen oppilaitoksiin. Erityiskoulut ja -oppilaitokset tukevat tätä pääväylää.

Näkövammaisten kirjaston tehtävänä on mahdollistaa lukemisesteisten koulunkäynti ja opiskelu tuottamalla koulunkäynnissä ja opiskelussa tarvittavat oppikirjat saavutettavaan muotoon: äänikirjoiksi, pistekirjoiksi tai elektronisiksi kirjoiksi. Kirjaston palvelut ovat peruskoulu- ja toiselle asteelle maksullisia, korkea-asteelle maksuttomia.

Oppikirjapalvelua käyttävien määrä ja palvelun käyttö ovat lisääntyneet. Koti- ja ulkomaisten tilastojen pohjalta kirjasto arvioi, että ääni- ja pistekirjoja tarvitsevien koululaisten ja opiskelijoiden määrä on 5000–10 000 henkilöä, joista suurin osa on muita kuin näkövammaisia henkilöitä.

Kirjastolla ei ole tiedossa, kuinka suurta osaa edellä mainituista henkilöistä kirjasto palvelee, sillä oppikirjoja tilaavat useimmiten oppilaitokset, eivät koululaiset itse. Oppikirjoja tilaavia asiakkaita oli yhteensä 1 546, ja määrä on kaksinkertaistunut edellisestä vuodesta. Asiakasmäärällä mitattuna vaikuttavuus on lisääntynyt erittäin paljon, joskin kirjasto on tavoittanut vasta kolmanneksen Suomen 4000 oppilaitoksesta. Asiakasmäärän kasvu on aiheutunut lukihäiriöisten henkilöiden tarpeista, joten vaikuttavuus on kohdistunut strategian mukaisesti oikein.

Oppikirjatoimitusten määrällä mitattuna oppikirjapalveluiden vaikuttavuus on lisääntynyt merkittävästi. Oppikirjojen myynti on kasvanut 168 % vuodesta 2006. Samalla tuotettujen kirjojen käyttöaste on lisääntynyt. Oppikirjapalveluiden asiakastyytyväisyyden arvosana oli 3,9 (asteikolla 1–5), ja se säilyi hyvällä tasolla (vuonna 2008 tulos oli 4).

Tuotettujen oppikirjojen määrä on lisääntynyt ja tuotantorajoituksia on purettu. Oppikirjojen tuotannossa on pientä kasvua vuodesta 2005 (5 %) ja merkittävää kasvua vuodesta 2000 (30 %).

Palvelun vaikuttavuus lukihäiriöisille peruskoululaisille ja lukiolaisille on lisääntynyt, sillä kirjasto on tuottanut vuodesta 2009 lähtien

uusia kirjoja sekä näkövammaisten että lukihäiriöisten tarpeisiin. Aiemmin kirjasto tuotti uusia kirjoja vain näkövammaisten tarpeisiin. Oppikirjapalvelu peruskoulutasolle ja lukiolaisille on hyvällä tasolla.

Toisen asteen ammatillisia oppilaitoksia varten kirjasto tuotti valikoiman eniten kysytyjä kirjoja, mikä on parantanut palvelun vaikuttavuutta etenkin lukihäiriöisille. Kaikkia toisen asteen ammatillisessa opiskelussa käytettäviä kirjoja kirjasto ei edelleenkään määrärahaltaan vuoksi pysty tuottamaan. Palvelu toiselle asteelle on kuitenkin parantunut.

Korkea-asteelle kirjasto tuottaa tutkintovaatimuksissa olevat kirjat vain näkövammaisten opiskelijoiden tarpeisiin. Lukihäiriöiset korkea-kouluopiskelijat voivat saada käyttöönsä kokonaisuudessaan valmiina olevia kirjoja. Palvelutasossa korkea-asteen opiskelijoille on tuntuva vaihtelua riippuen siitä, mistä kohderyhmästä on kysymys.

Keskeisenä tavoitteena tulevina vuosina tulee olla tuotantorajoitteiden purkaminen kaikilta koulutusasteilta. Edelleen tavoitteena on multimedia-Daisyn ominaisuuksien hyödyntäminen. Nämä tavoitteet ovat kuitenkin erittäin haasteellisia kirjaston määräraha-kehityksen pienentyessä ja koska kirjatutuotanto on kustannuksia sitovaa.

2. Näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjallisuuden ja tiedon tarpeeseen vastataan

Näkövammaisten kirjasto toimii valtakunnallisena kirjastona palvelen eri puolella Suomea asuvia asiakkaita. Suurin osa asiakkaista on henkilöasiakkaita, mutta kirjastolla on myös laitiasiakkaita, kuten yleisiä kirjastoja, vanhain- ja hoivakoteja. Lainauspalvelut ovat maksuttomia. Kirjastopalveluja varten kirjasto tuottaa kauno- ja tietokirjallisuutta saavutettavaan muotoon, ylläpitää kirjakokoelmaa ja lainaa siitä kirjoja. Lainauspalvelun rinnalla kirjasto tarjoaa pienimuotoista oheis/lisäarvopalvelua, joista merkittävin on lasten satutunnit.

Palvelua käyttävien asiakkaiden määrä ja palvelujen käyttö ovat lisääntyneet

Kirjasto arvioi, että ääni- ja pistekirjoja tarvitsevia on noin 40 000, mikä on vajaan prosentin väestöstä. Potentiaalisessa asiakaskunnassa on runsaasti heikkonäköisiä ikäihmisiä sekä lukihäiriöisiä henkilöitä.

Lainausoikeuttaan käyttäneiden asiakkaiden määrä on lisääntynyt 63 % vuodesta 2005 ja asiakkaita oli 13 200 vuonna 2009. Kirjaston asiakasmäärä on lisääntynyt merkittävästi viimeisen neljän vuoden aikana ja vaikuttavuus asiakasmäärällä mitattuna on lisääntynyt. Asiakasmäärää nopeammin on kasvanut palvelun käyttö. Lainaus on lisääntynyt 172 % vuodesta 2005. Viime vuonna kirjasto lainasi 950 000 kirjaa. Palveluiden käytöllä mitattuna kirjaston yhteiskunnallinen vaikuttavuus on lisääntynyt eniten.

Asiakastytyväisyyden arvosana oli 4,13 vuonna (asteikolla 1–5) eli edelleen hyvällä tasolla (tulos vuonna 2008 oli 4,42).

Uutuuskirjojen tarjonta on lisääntynyt jonkin verran

Suomessa julkaistaan vuosittain noin 4000 kaupallista kirjaa. Luku sisältää kauno- ja tietokirjallisuuden sekä lasten- ja nuortenkirjat.

Celia tuotti vuoden aikana 1 267 eri kauno- ja tietokirjallisuusnimekettä saavutettavaan muotoon. Luvussa on mukana jonkin verran vanhaa kirjallisuutta ja uusia painoksia. Tuotantomäärä on yleisestä kaupallisesta kirjallisuudesta 31 % ja kaikesta Suomessa julkaistusta kirjallisuudesta noin 10 %.

Viimeisen viiden vuoden aikana kirjasto on pystynyt lisäämään uutuuskirjatarjontaa jonkin verran, joten vaikuttavuus kirjatarjonnalla mitattuna on lisääntynyt. Uutuuskirjatarjonta on lisääntynyt 9,4 % vuodesta 2005 ja 7 % vuodesta 2000.

Kirjasto ennakoii, että määräraha-kehityksen pienentyessä pienenee myös kirjatutuotanto, jolloin palvelun vaikuttavuus kirjatarjonnan muodossa laskee.

3 Toiminnallinen tehokkuus

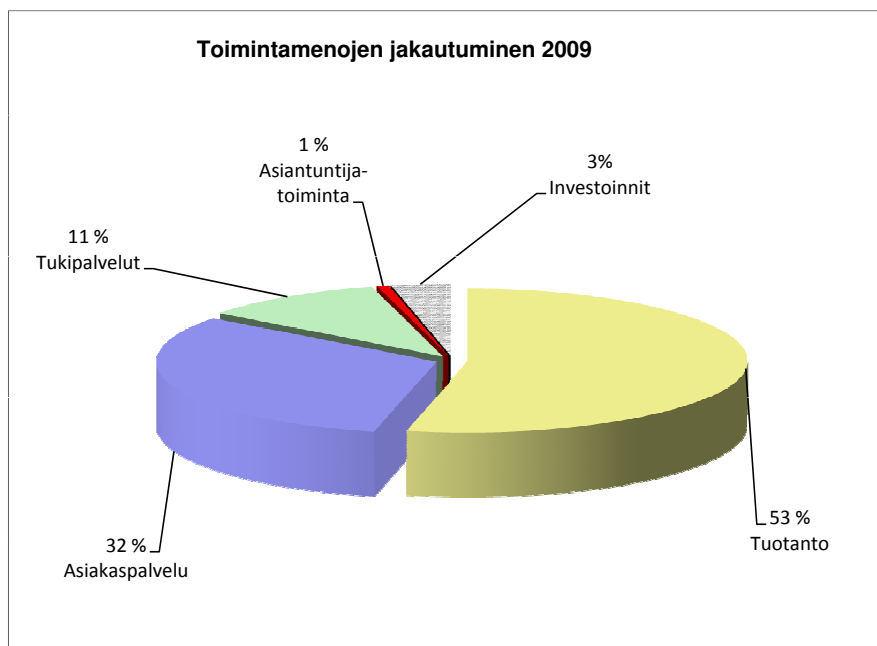
3.1. Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

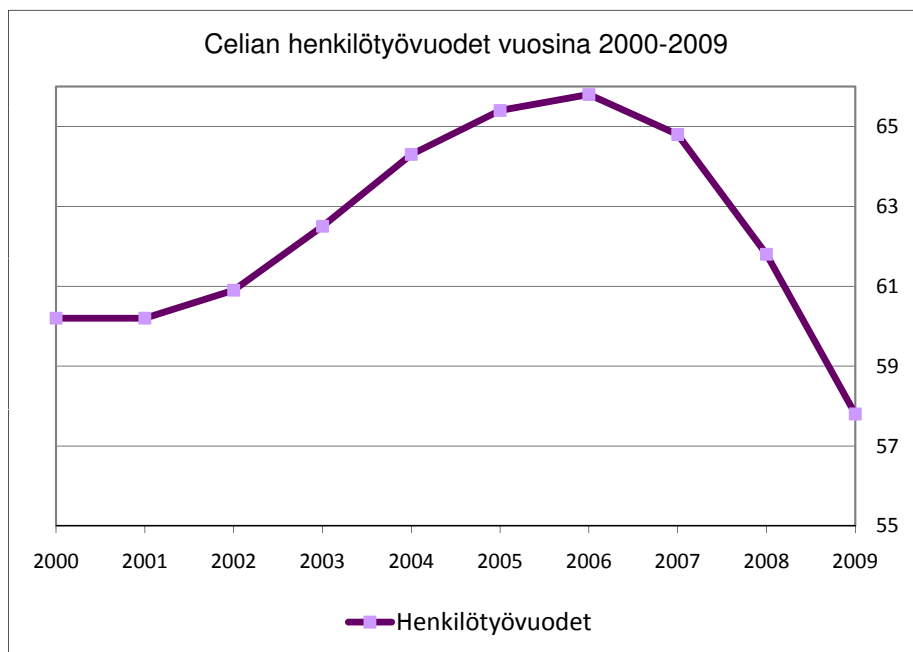
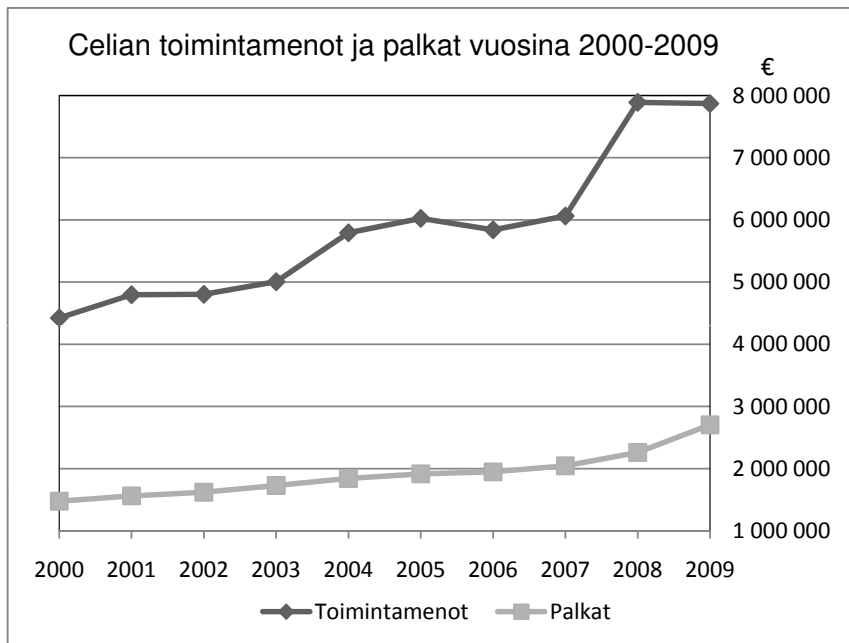
Yhteenveto toimintamenoista, kustannuksista ja henkilöstöresursseista tulosalueittain 2009

Tulosalue	Menot yht. €	Josta palkat ¹⁾ €	Henkilötyö- vuodet
Oppimateriaalipalvelut	1 950 241	824 302	20,9
Kirjastopalvelut	5 847 806	1 413 059	36,2
Asiantuntijatoiminta	62 900	27 749	0,7
Investoinnit, brutto	267 250	-	-
Hallinto- ja tukipalvelut (tulosalueen kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille)	-	-	-
Kustannukset yhteensä - 09	7 869 927	2 265 110	57,8
Kustannukset yhteensä - 08	7 890 101	2 259 415	61,8

¹⁾ Virka- ja työsuhdepalkat

Henkilötyövuodet alenivat 6 %. Henkilöstökustannukset olivat 2 703 175 euroa. Ne sisältävät kirjatutannon freelancepohjaisia palkkioita sivukuluineen 438 065 euroa eli 16 % henkilöstökuluista.

Yksikkökustannukset € ¹⁾

Kirjastopalvelut	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Oppikirjatoimituksen keskihinta	208,15	297,59	286,48	338,02	284,07	297,27
Kirjalainan keskihinta	5,97	6,80	6,62	9,45	13,37	14,23

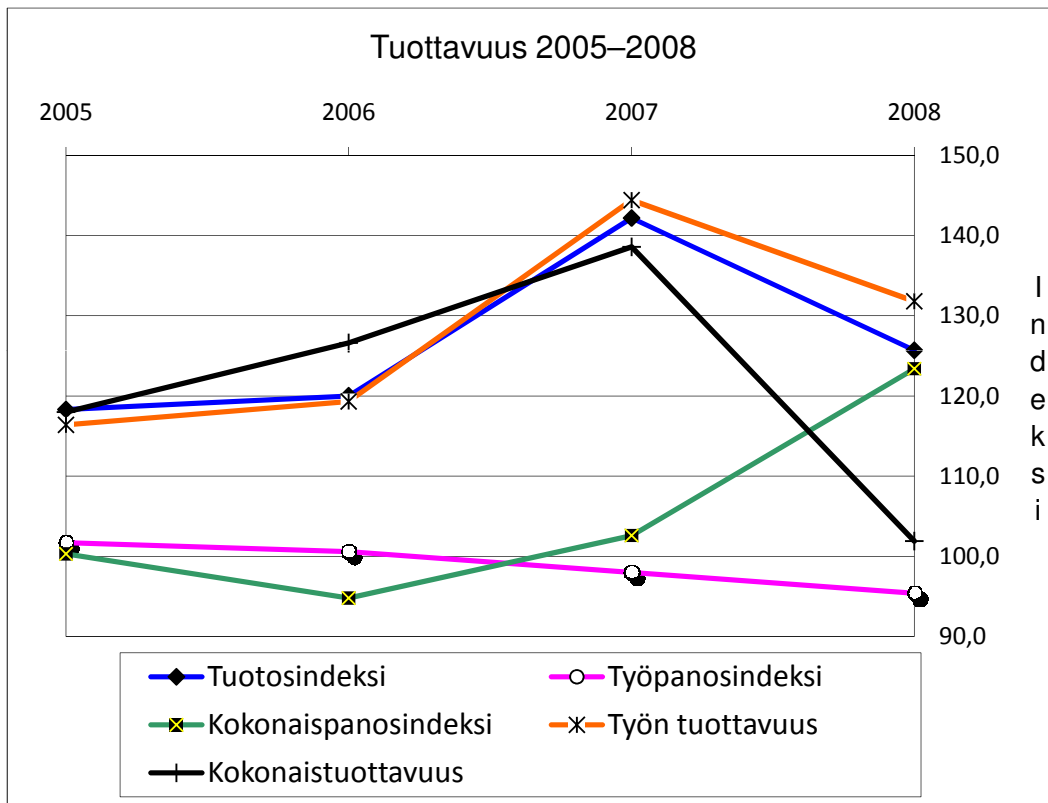
¹⁾ Sisältävät kirjatutannon ja -hankinnan kustannukset sekä osuuden hallinto- ja tukitoimintojen kustannuksista. Yksikkökustannukset on laskettu nimellisarvoisina.

Kirjojen uustuotanto	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Äänikirja	- ¹⁾	- ¹⁾	677,28	996,27	763,75	916,78
Piste- ja elektroninen kirja	- ¹⁾	- ¹⁾	907,14	873,06	914,05	1 011,57
Piste- ja elektroninen oppikirja	- ¹⁾	- ¹⁾	1 457,54	1 651,62	1 543,44	1 453,33
Tehdyn kirjan keskihinta	980,00	972,00	850,00	944,00	901,00	1 042,00

¹⁾ Tietoa ei ole saatavissa vuosilta 2008–2009

Kirjasto osallistuu Tilastokeskuksen tuottavuustilastointiin. Vuoden 2009 tuottavuustiedot julkaistaan keväällä 2010.

Indeksi	2005	2006	2007	2008
Tuotosindeksi	118,3	120,0	142,2	125,7
Työpanosindeksi	101,7	100,6	98,0	95,4
Kokonaispanosindeksi	100,3	94,8	102,6	123,4
Työn tuottavuus	116,4	119,3	144,4	131,8
Kokonaistuottavuus	118,0	126,6	138,6	101,9
Indeksin vertailuvuosi	2 004	2 005	2 006	2 007

4 Tuotokset ja laadunhallinta

4.1. Oppimateriaalipalvelut

4.1.1. Suoritteiden määrät ja tuotetut julkishyödykkeet

Oppikirjojen tuottaminen

Oppimateriaalipalvelut -linjalla tuotetaan oppi- ja kurssikirjat kaikille koulutuksen asteille kysynnän mukaisesti. Uustuotantona eri muodoissa tuotettiin 649 kirjaa (622). Peruskoulun ja toisen asteen kirjoja valmistui 402 ja korkeakoulujen oppi- ja kurssikirjoja 247.

Celian kokoelmista puuttuneita kirjoja on aikaisempina vuosina tuotettu vain näkövammaisten tilauksesta. Muut lukemisesteiset eivät uustuotantoa ole voineet tilata. Vuonna 2009 poistettiin tuotantorajoitukset peruskouluasteelta, lukiolaisilta jo edellisvuonna. Rajoitusten purkaminen ei lisännyt merkittävästi peruskoulun ja lukion oppikirjojen uustuotantoa, koska jo valmiina oleva valikoima pystyi vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin.

Koneäänikirjatuotanto käynnistettiin vuoden aikana. Koneäänisissä kirjoissa on mukana myös kirjan teksti. Luonnollisella puheella tuo-

tettuihin kirjoihin verrattuna koneäänisten kirjojen tuottaminen on nopeampaa. Ihmisäänellä tuotetun kirjan toimitusaika on noin kaksi kuukautta ja koneäänisen kirjan noin puolitoista kuukautta. Koneäänisenä tuotettiin 171 oppikirjaa.

Oppari-verkkokaupan markkinoinnin johdosta myös ammatillisessa koulutuksessa olevat opiskelijat kysyivät enemmän äänikirjoja. Ammatillisille oppilaitoksille tuotettiin valikoima, jossa on pääasiassa koneäänikirjoja keskeisimmiltä aihealueilta kuten liiketalous, markkinointi, hoitoala ja kuljetusala (23 koneäänistä ja 8 luonnollisella puheella tuotettua kirjaa).

Lähes kaikille lukemisesteisille soveltuvien äänikirjojen lisäksi Celiassa tuotetaan pistekirjoja ja elektronisia Luetus-kirjoja näkövammaisten käyttöön. Luetus-kirjojen uustuotanto (163) laski edellisvuodesta (177), jolloin muutaman opiskelijan kirjatarve nosti tuotettujen kirjojen määrää poikkeuksellisesti. Pistekirjoja valmistettiin uustuotantona 127 (165).

Vuonna 2009 oppimateriaalien tekstituo-
tannon tehostamiseksi uudistettiin. Daisy-muotoisten kirjojen, elektronisten

kirjojen ja pistekirjojen tuotannon pohjaksi tarvittavista DTBook-tiedostoista yli 80 prosenttia hankittiin intialaiselta AEL Data -yritykseltä, joka valittiin kilpailutuksen perusteella. Piste- ja elektronisten kirjojen tuotantoa hankittiin myös kotimaasta kirjaston ulkopuolisilta työntekijöiltä. Äänioppikirjojen lukeminen tapahtuu lähes yksinomaan kotityönä. Celian studioissa luetaan lähinnä kauno- ja tietokirjallisuutta.

Vuoden 2009 alussa voimaantulleen maksuperustepäätöksen (1057/2008) mukaan perusopetukseen kuuluvien äänioppikirjojen hinta laski 26 euroon (35 euroa) ja pistekirjojen hinta 40 euroon (46 euroa). Lukio-opiskelijat ja keskiasteen tutkintoja suorittavat opiskelijat kustantavat itse oppikirjansa ja heille kirjat maksavat 18 euroa kappale. Maksuperustepäätös on voimassa vuoden 2010 loppuun.

Kauno- ja tietokirjallisuuden valmistaminen kirjastopalvelut-linjalle

Maksullisen aineiston lisäksi oppimateriaalipalvelut-linja valmistaa piste-, elektronisia ja äänikirjoja kirjastopalvelut-linjan tilauksesta. Kauno- ja tietokirjallisuutta valmistettiin äänikirjoina 305 (249) nimekettä, pistekirjoja 289 (284) ja elektronisia kirjoja 218 (258). Suomen- ja ruotsinkielisten kirjojen lisäksi tuotettiin myös vieraskielistä kaunokirjallisuutta.

Oppikirjojen käyttöön välittäminen. Vaikutavuus

Celian verkkokaupan, Opparin, asiakasmäärä lähes kaksinkertaistui. Rekisteröityneitä asiakkaita oli 1 546 (791), joista osa on kouluja tai muita laitoksia (1350) ja loput yksityishenkilöitä. Koska koulut tilaavat oppimateriaaleja useille oppilaille, kirjoja käyttävien asiakkaiden tarkkaa määrää on vaikea arvioida. Myytäviä peruskoulun ja lukion pistekirjoja, elektronisia kirjoja ja äänikirjoja on yli 3 000 kirjaa.

Perusopetuksen, lukio-opetuksen ja muun toisen asteen oppikirjojen myynti kasvoi 43 % vuodesta 2008 ja oli 5 153. Myynnistä suurin osa oli peruskoulun oppimateriaaleja: 4 356 toimitusta. Lukion oppimateriaaleja toimitettiin 760 (705).

Korkeakouluasiakkaille kirjat toimitettiin edelleen lainausperiaatteella. Korkeakoulukirjakoelmaan kuuluu lähes 2 900 kirjaa. Kurssikirjalainoja kertyi 3 326 (+ 25 %). Aineistoja lainanneita korkeakouluopiskelijoita oli yhteensä 44 (48), mutta kokoelman runsas käyttö osoittaa myös 900 muun Celia-kirjaston asiakkaan lainanneen oppikirjakokoelmasta.

Palveluista tiedottaminen

Oppari-verkkokaupan avaamiseen liittynyt markkinointi- ja tiedottamiskampanja jatkui vuonna 2009.

Oppimateriaalipalveluiden esitteitä uusittiin ja lehti-ilmoituskampanjaa jatkettiin. Tärkeä osa tiedottamiskampanjan vahvistamista olivat lähes kuusikymmentä esittelytilaisuutta. Tilaisuuksia oli suomen- ja ruotsinkielisillä kouluilla eri puolella Suomea sekä messuilla, kielten opettajien ja erityisopettajien koulutuspäivillä ja sosiaalialan asiantuntijapäivillä. Oppimateriaalien esittelytilaisuus järjestettiin myös Vanajan avovankilassa.

Palveluiden esittelyjä varten tarvittiin yhden kirjaston ulkopuolisen henkilön työpanos puoleksi vuodeksi. Oppimateriaalipalvelut-linjalta osallistuttiin valtakunnallisiin Educa-messuihin tammikuussa Helsingin Messukeskuksessa.

Äänioppikirjojen myyntiä edistettiin elokuussa kolme viikkoa kestäneellä valtakunnallisella radiokampanjalla. Kampanja ajoitettiin koulujen alun molemmille puolille, ja sen vaikutus näkyi oppikirjojen ja Daisy-esittelypakettien tilausmäärissä. Oppari-verkkokaupan sivustolla vieraili yli tuhat kävijää viikossa, kun aiemmin kävijöiden määrä vaihteli 500–800 kävijään viikossa.

Celian oppimateriaalipalveluista ja tuotteista, tuotantorajoitusten purkamisesta sekä Oppari-verkkokaupasta tiedottaminen näkyivät asiakasmäärän kasvuna ja myynnin lisääntymisenä ja ovat siten osoituksena Celian vaikuttavuudesta sekä halusta palvella kaikkia lukemisesteisiä kaikilla koulutuksen tasoilla.

4.1.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Marras–joulukuussa tutkittiin asiakkaiden tyytyväisyyttä palveluun, oppimateriaalien saatavuuteen, kokoelmien laajuuteen ja toimitusvarmuuteen sekä sisällön toteutukseen. Asiakkailta tiedusteltiin myös, ovatko he kokeneet tuotteista olleen hyötyä opiskelussa ja suosittelisivatko palvelua. Kyselyyn vastasi 440 asiakasta. Asteikolla 1–5 yleisarvosanaksi tuli 3,9 (kouluarvosanana 8+). Tulos on hieman edellisvuotta alhaisempi. Vuonna 2008 kouluarvosana oli 8,5 (keskiarvo 4,0). Vertailua vuoden 2008 tuloksiin ei kuitenkaan voida suu- rimmalta osalta suorittaa kysymysten erilaisuuden vuoksi. Tutkimuksen toteutti Eccu Finland Oy.

Lähes puolet (44,1 %) vastanneista oli erityis- opettajia tai opettajia. Suurin osa vastanneista käytti peruskoulun oppimateriaaleja.

Asiakkaat olivat keskimääräistä tyytyväisempiä sähköiseen palvelukanavaan Oppari-verkko- kauppaan. Palvelun yleisarvosanaksi tuli 4,08. Erityisesti tilaamisen sujuvuus sai hyvän arvion käyttäjiltä (4,21). Celian oppimateriaalipalvelujen ja tuotteiden toimitusnopeus saa arvosa- naksi 4,43.

Äänikirjoista koetaan olevan sekä hyötyä että tukea opiskeluun. Erityisopettajien, opettajien ja kouluavustajien mielestä äänikirjat ovat tu- keneet oppimista ja niitä voi suositella lukemis- esteisten käyttöön. Valtaosa kaikista kyselyyn vastanneista (83,3 %) suosittelisi Celian palve- luita ystävälle/kollegalle.

Oppimateriaalien laatua parannettiin uudista- malla tekstitoiantoprosessi ja laajentamalla yhteistyötä intialaisen yrityksen kanssa DTBook-tiedostojen saamiseksi tuotannon pohjaksi. Yhteistyökumppani pystyy toimitta- maan myös matematiikan kirjoja ASCIIMath- merkintätapaa käyttäen, mikä mahdollistaa matematiikan kirjojen tuottamisen elektronisiksi Luetus-kirjoiksi, kun tähän saakka matemati- kan pistekirjat on tuotettu täysin käsityönä.

Kirjasto tuotti koeluonteisesti kolme yläkou- lun matematiikan kirjaa elektronisina Luetus-

kirjoina ASCIIMath-merkintätavalla. Palautetta käyttökokemuksista sekä koululaisilta itseltään että opettajilta kerättiin Jyväskylän koulun tuki- jaksoilla syksyllä 2009. Palaute käsiteltiin joulu- kuussa yhdessä Jyväskylän näkövammaisten koulun edustajien kanssa. Oppilaat ja heidän opettajansa olivat poikkeuksetta kokeneet matematiikan e-kirjan käytön positiivisesti: ”Paluuta entiseen ei ole, sillä tyytyväiset käyttä- jät ovat saaneet tutustua sellaiseen, mitä heiltä ei voine enää ottaa pois”. Näkövammaisille tilatut alakoulun matematiikan kirjat tuotetaan edelleen pistekirjoiksi. Matematiikan kirjojen tuotannonuudistamistyötä jatketaan vuoden 2010 aikana.

Lukemisesteisten korkeakouluopiskelijoi- den palvelut

Celian tavoitteena on kehittää lukemisesteis- ten korkeakouluopiskelijoiden palveluita yhdes- sä yliopisto- ja korkeakoulukirjastojen kanssa. Tämän edistämiseksi järjestettiin Näkövam- maisten toimintakeskus Iiriksessä 10.2.2009 aiheen taustoja kartoittava seminaari, jossa esiteltiin Ruotsin ja Norjan käytäntöjä sekä kuultiin kokemuksia ja näkemyksiä Suomesta. Tilaisuudessa julkaistiin Celian tuottama selvi- tys ”Lukemisesteisten korkeakouluopiskelijoi- den kirjastopalvelut Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa”. Selvityksen laati VTM Jenni Molkä- nen. Yhteistyötä korkeakouluopiskelijoiden pal- veluiden kehittämiseksi jatketaan vuonna 2010.

4.2. Kirjastopalvelut

4.2.1 Suoritteiden määrät ja tuotetut julkishyödykkeet

Kauno- ja tietokirjallisuuden tuottaminen ja hankinta

Kauno- ja tietokirjallisuutta tuotettiin ja hankittiin tavoitteiden mukaisesti.

Kauno- ja tietokirjallisuuskokoelmaan tuotettiin 1 582 nimekettä, joista ääni- tai yhdistelmäkirjoja 1 051, pistekirjoja, -nuotteja ja luetaan yhdessä -kirjoja 323 ja elektronisia kirjoja 235.

Vaihtoina saatiin TPB:stä (Talboks- och punktskriftsbiblioteket) ja Eesti Pimedate Raamatukogusta yhteensä 173 nimekettä. Kokoelmaan hankittiin tai saatiin lahjoituksena myös 26 uutta koskettelukirjaa.

Alihankintana tehtävä äänikirjatuotanto kilpailutettiin. Tarjouksia saatiin kahdeksalta eri tarjoajalta. Alihankinta päätettiin jakaa kolmelle toimijalle. Tällä ratkaisulla saatiin yli 20 %:n säästö vuosille 2010 ja 2011 verrattuna edellisiin vuosiin ja turvattiin samalla riittävän laadukas tuotanto.

Kokonaisuudessaan tuotettiin tai hankittiin 1 808 saavutettavaa kirjaa eri muodoissa, joista 1 267 eri nimekettä. Määrä on 1 % vähemmän kuin vuonna 2008.

Kauno- ja tietokirjallisuuden käyttöön välittäminen

Uusia asiakkaita tavoitettiin

Vuoden aikana lainausoikeuttaan käyttäneitä eli aktiivisia asiakkaita oli 13 204, joka on 12 % enemmän kuin vuonna 2008. Kirjastoon rekisteröityneiden asiakkaiden määrä oli 16 030. Uusia asiakkaita tavoitettiin 2 471. Asiakkaina olevia kirjastoja ja laitoksia oli 795.

Eri aineistoilla oli aktiivisia lainaajia seuraavasti: äänikirjoilla 12 870, pistekirjoilla tai -nuoteilla 326, elektronisilla kirjoilla 330 ja lasten ja nuorten aineistoilla 2 076 lainaajaa. Korkeakouluopiskelijoille tuotettua aineistoa lainasi 901 kirjastopalveluiden asiakasta.

Markkinointia tehostettiin

Markkinointia ja kirjastopalveluiden esittelyä jatkettiin aktiivisesti.

Vierailtiin 38 eri yhteistyökohteessa, mm. Jyväskylässä, Tampereella, Turussa, Lappeen-rannassa ja Björköbyssä. Kirjaston palveluita esiteltiin useilla messuilla: Sosiaalialan asiantuntijapäivillä, TERVE SOS 2009 -messuilla, Kirjastopäivillä, Helsingin kirjamesseilla, Apuvälinemessuilla ja useissa pienemmissä tapahtumissa, mm. kymmenessä aistipäivässä. Kirjaston markkinointi-ilmoituksia julkaistiin muutamissa lehdissä.

Yli 6 000 kirjaston esitettä lähetettiin pyynnöstä 67 eri organisaatiolle.

Kirjastossa kävi 100 vierailijaryhmää tutustumassa sekä kirjasto- että oppimateriaalipalveluihin.

Annettujen lainojen määrä

Kauno- ja tietokirjallisuuden lainaus kasvoi edelleen

Vuoden aikana lainattiin yhteensä 947 945 kirjaa. Kasvua edellisvuoteen oli 15 %. Annettujen lainojen määrä aktiivista asiakasta kohden oli 72 kirjaa vuodessa. Kirjat ovatkin erittäin tärkeä osa Celian asiakkaiden elämää.

Lainoista äänikirjalainoja oli 98,3 %, pisteaineistojen lainoja 0,8 % ja elektronisten kirjojen lainoja 0,9 %. Lasten aineistojen lainoja oli 2,5 % kaikista lainoista.

Varastokirjastoon siirrettyjä pistekirjoja oli edelleenkin mahdollista lainata maksuttomasti; lainoja oli 216. Celia välitti asiakkailleen 394 ääni- ja pistekirjojen kaukolainaa muiden maiden kirjastoista. Pohjoismaiden sisarkirjastojen kanssa solmittu sopimus mahdollisti vapaan lainauksen ja myös asiakkaiden rekisteröitymisen pohjoismaisen sisarkirjaston asiakkaaksi.

Kirjakokoelman laajuus

Daisy-äänikirjakokoelmassa lähes 28 000 kirjaa vuoden lopussa

Kirjakokoelman tiedot ovat toimintakertomuksen taulukoissa.

Eniten on kasvanut Daisy-äänikirjakokoelma, koska sitä kartutettiin paitsi uustuotannolla ja vaihdoilla myös digitoinneilla. Tulevina vuosina kasvu on vähäisempää, koska koko äänikirjakokoelma on nyt digitaalisessa muodossa.

Tiedottaminen kirjakokoelmasta uudistettiin vuoden aikana. Uutuuksista tiedotettiin kuukausittain kirjaston kotisivuilla. Asiakkaat saivat vuodenaikaluettelonsa haluamassaan muodossa: Daisy-äänikirjana, pistekirjana tai painettuna. Asiakastytyväisyystutkimuksen mukaan tiedotus uutuuksista on parantunut; 75 % oli sitä mieltä, että tiedotetaan riittävästi. Koko

kirjakokoelma on haettavissa ja lainattavissa kirjaston verkkopalvelusta Celianetistä.

Kaunokirjallisuuden kokoelman arvioinnin perusteella Celian kirjavalikoima on laaja ja kattava. Celian kokoelmaa verrattiin mm. vuosien 2007 ja 2008 Helsingin Sanomien Näitä kirjoja kriitikot kiittävät -listaan, Tuhat vuotta – sata kirjaa -projektissa syntyneeseen sadan suomalaisille tärkeimmän kirjan listaan sekä Celian asiakkaiden mielikirjojen listaan. Asiakkaiden mielikirjojen listalla oli myös tietokirjoja. Vertailulistoilla oli yhteensä 949 kirjaa, joista Celian kokoelmissa on 802 eli 85 %. Sadan tärkeimmän kirjan listalta puuttui ainoastaan kuusi teosta, lähinnä runoja ja lastenkirjoja sekä yksi sarjakuvakirja. Kriitikot kiittävät -listalta puuttui lähinnä runoja. Celian asiakkaiden mielikirjoista kokoelmassa ei ollut joitakin vanhempia romaaneja.

4.2.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Kirjojen tarjoaminen asiakkaille

Monikanavainen palvelumalli

Kirjasto on toteuttanut monikanavaisen asiakaslähtöisen palvelumallin. Eri kanavia ovat kuukausipalvelut, verkkopalvelu, kävijälainaus ja puhelinpalvelu sekä uutuuksena äänikirjojen verkkovälitys.

Suurin osa asiakkaista pitää parhaimpana hyödyntää tuotteistettuja palveluita, kuten kuukausipalveluina tarjottavia kirjakerhoja. Palveluita kehitettiin edelleen vuoden aikana ja tarkistettiin noin 7 500 asiakkaan lainausprofiili. Kuukausipalveluista lainattujen äänikirjojen osuus kaikista äänikirjalainoista oli 69,5 %.

Itsenäiskäyttöisen verkkopalvelun Celianetin kautta lainattujen kirjojen osuus kaikista lainoista oli 8,8 %. Celianetin käyttäjätunnukset oli 3 688 asiakkaalla eli 28 %:lla asiakkaista.

Asiakaspalvelu oli auki puhelinpalvelua ja kävijäpalvelua varten päivittäin kello 9–12. Tiistaisin kirjasto oli auki kello 12–17 (kesällä 12–15). Puheluita tuli vuoden aikana noin 24 000 ja sähköpostitoimeksiantoja hoidettiin

noin 6 200. Kävijöitä oli 7–8 päivässä.

Puhelinpalvelun lisäksi käytettävissä oli puhepostit ja automaattinen tilausten vastaanotto ympäri vuorokauden.

Äänikirjojen verkkovälitys alkoi toukokuussa Audiovirta-projektin puitteissa PuhElias-ohjelmalla suoratoistona. Asiakkaita palvelun piirissä oli vuoden lopussa 264 ja lainoja vuoden aikana 9 007. Se on 1 % kaikista äänikirjalainoista.

Yhteistyö yleisten kirjastojen kanssa

Yhteistyö yleisten kirjastojen kanssa oli edellisten vuosien tapaan tiivistä. Celiasta tehtiin kirjastovierailuja ja pidettiin esitelmiä erilaisissa tapahtumissa. Celia esitteli palveluitaan kirjastoille myös alan suurimmassa kotimaisessa tapahtumassa, Kirjastopäivillä Turussa.

Celian tunnettuus yleisissä kirjastoissa kasvoi ja kirjastot neuvoivat yleisesti Celian palveluiden ja Daisy-kuuntelulaitteen käytössä. Osassa yleisiä kirjastoja oli kehittynyttä kotipalvelua ja aktiivista äänikirjojen käyttöä. Yleiset kirjastot lainasivat Celian äänikirjoja vuonna 2009 noin 30 000 kertaa.

Suurin osa asiakkaista valitsi kuitenkin suoran asiointin Celian kanssa, koska asiointi oli helppoa ja äänikirjat tulivat suoraan kotiin. Ensimmäistä kertaa Celia tarjosi kunkin kunnan asukkaiden suorien äänikirjalainojen tilastotiedot niitä haluaville yhteistyökirjastoille.

Kirjastopalveluita vietiin eteenpäin erilaisin kehittämisprojektein

Verkkopalveluhanke on monivuotinen kehittämishanke, jonka kuluessa viedään läpi monta erilaista kehittämisprojektia tavoitteena asiakkaille sujuvat ja laadukkaat verkkopalvelut ja Celialle tehokas äänikirjojen jakelu. Tavoitteena on myös tuottavuus; cd-rom-äänikirjalainat on tarkoitus asteittain korvata halvemmalla verkkopakelulla.

Audiovirta-projektissa testattiin äänikirjojen suoratoistona tapahtuvan verkkopakelun teknistä toteuttamista ja pakelun integroimista kirjastojärjestelmään. Palveluiden, niiden tuen ja eri

kanavien suunnittelu viimeisteltiin. PratSamin PuhElias-kuunteluohjelman ohjeet valmistettiin suomeksi ja ruotsiksi ja järjestettiin henkilökunnan koulutus. Palvelu otettiin asiakaskäyttöön toukokuussa. Kirjaston henkilökunta antaa tukea mm. Celian käytössä, palvelun aloituksen aktivoinnissa ja eri palveluiden sisällössä. Teknistä tukea on järjestetty ostopalveluna. Aktiivisia asiakkaita kuuntelun piirissä oli vuoden lopussa 264. Lainoja oli vuoden aikana 9 007.

Projektipäällikkönä toimi kehittämisjohtaja Markku Leino, Palvelut ja tuki -osaprojektin projektipäällikkönä palvelupäällikkö Minna von Zansen ja Kanavat-osaprojektin projektipäällikkönä suunnittelija Marjo Kauttonen.

Daisy verkkoon -projekti (DAVE) on yhteistyöprojekti Celian ja Näkövammaisten Keskusliiton välillä. Se alkoi vuoden 2009 alussa ja jatkuu vuoden 2011 loppuun asti. Vuoden aikana suunniteltiin Daisy-kirjojen ja -lehtien verkkopakelua ja verkkokuuntelulaitteen käyttöön perustuvaa palvelumallia ja pakelua. Projektissa on tarkoitus järjestää verkkokuuntelupalvelu 960:lle Celian asiakkaalle ja kehittää verkkopakelun käytön laajentamista tukevat asiakaspalveluprosessit. Projektia viivästytti se, että Daisy Online -standardi julkistettiin vasta syyskuussa 2009. Verkkokuuntelulaitteet ovat testattavina vuoden 2010 keväällä.

Projektipäällikkönä oli Maria Finström Näkövammaisten Keskusliitosta.

Arena on osallistumispalvelu, jonka avulla asiakkaille tarjotaan verkossa uudenlaisia palvelusisältöjä Kirjasto 2.0 -konseptin mukaisesti. Vuoden aikana järjestettiin ohjelmistokoulutusta ja portaali-ohjelmisto Liferayn käytön harjoittelua kotisivu-uudistuksen yhteydessä. Arena otetaan asiakaskäyttöön vuonna 2010. Projektipäällikkönä oli palvelupäällikkö Minna von Zansen.

E-kirjauudistusprojekti valitsi ja testasi tuotanto- ja asiakaskäyttöön sopivan Daisy-e-kirja-formaatin version. Daisy-e-kirjoja voivat kaikki asiakkaat käyttää, toisin kuin Luetusmuotoisia kirjoja, jotka on tarkoitettu ainoastaan näkövammaisille. Uusi tuotanto käynnistyi ja lainaukseen siirryttiin marraskuussa. Asiakkaat käyttivät kuunteluohjelmiana Amista tai EasyReader-ohjelmaa. Koska kirjojen la-

tausmahdollisuutta Celianetin kautta ei vielä ole, kirjat lähetettiin cd-rom-levyllä. Tiedostot annettiin myös Näkövammaisten Keskusliiton THP-verkkoon jaeltaviksi Luetusformaattissa. Projektipäällikkönä oli kirjastonhoitaja Elina Kilpiö.

Digitointiprojekti saatettiin päätökseen. Analogisten äänikirjojen digitointi oli monivuotinen (2005–2009), haasteellinen ja kallis projekti. Daisyn käyttöönoton tärkeimmät tehtävät olivat digitaalisen tuotannon ja arkiston sekä kuuntelulaittepalvelun järjestämisen lisäksi uusi palvelurakenne sekä riittävä digitaalinen kokoelma. Koska digitointi voitiin aloittaa suurella volyymillä, c-kaseteilla oleva äänikirjalainaus pystyttiin lopettamaan vuoden 2007 lopussa. Tämä vähensi huomattavasti Celian postimak-sukustannuksia. Digitointeja tehtiin yhteensä noin 20 000 analogisesta äänikirjasta. Työtä tehtiin jonkin verran kirjaston omana työnä, mutta valtaosaltaan ostopalveluna Näkövammaisten Keskusliitto ry:ltä ja Diginord Oy:ltä. Suurinta osaa kirjoista ei pystytty resurssisyydestä editoimaan lukutasolle. Asiakaspalautteen perusteella osa asiakkaista ei tästä syystä ole tyytyväisiä digitoitujen äänikirjojen laatuun. Koko kokoelma käytiin läpi kirja kirjalta; digitointi pyrittiin tekemään asiakastarpeen mukaisessa järjestyksessä. Digitoinnin yhteydessä vanhentunutta tietokirjallisuutta poistettiin. Kaupallisten äänikirjojen digitointeihin ei saatu lupia; ei myöskään Ylen kuunnelmien digitointeihin. Digitaalista äänikirjakokoelmaa täydennettiin siten noin 800 kaupallisen äänikirjan uudelleen äänityksellä ja noin 4 500 äänikirjan vaihdolla TPB:stä. Viimeisinä vuosina projektia johti kirjastonhoitaja Helena Tupala; luetteloinnin hoiti kirjasto-sihtööri Paula Kutvonen ja perusnauhoista huolehti asiakasneuvoja Jarmo Paalasvu.

Lisäksi kehittämistä vietiin eteenpäin sisäisin palvelu- ja prosessiuudistuksin. Myös Palveluiden laatu ja Luetteloinnin uudistaminen -projektit aloitettiin.

Lastenkirjastopalvelujen kehittäminen

Lasten- ja nuortenkirjastopalveluissa keskeisimmät palvelut olivat edelleen lainauksen

lisäksi satutunnit, kirjavinkkaus ja kirjakerhot sekä oma kirjastokortti.

Satutunteja Pikku-Celiassa järjestettiin 11; osallistujia oli 146. Suurin osa satutunneista järjestettiin Näkövammaisten Keskusliiton lastenkuntoutusryhmäläisille. Mukana oli erikikäisiä lapsia, myös monivammaisten vauvojen ryhmiä. Erilainen koulupäivä -tapahtuma järjestettiin marraskuussa, jolloin avaruusaiheinen tarinatuokio äänitehosteiseen esitettiin kolme kertaa. Vuoden aikana myös useat vierailuryh-mät tutustuivat Pikku-Celiaan.

Lastenkirjastonhoitaja Irmeli Holstein piti kirjavinkkausta Jyväskylän näkövammaisten koululla yhteensä 7:ssä eri luokassa. Svenska skolan för synskadade -koulun oppilaat kävivät Celiassa, ja heille vinkattiin sopivaa kesäluke-mista.

Punahilkka-koskettelutauluista koottu näyttely kiersi viidessä yleisessä kirjastossa ympäri Suomea. Koskettelukirjanäyttelyyn Roomaan lähetettiin 3 suomalaista kankaista koskettelu-kirjaa. Celian lasten ja nuorten kirjastopalveluita esiteltiin Annantalon Kirjativoli-tapahtumassa toukokuussa.

6 henkilöä kävi hakemassa henkilökohtaista opastusta koskettelukirjan valmistamiseen. Kirjaston kotisivujen uudistamisen yhteydessä suunniteltiin ja avattiin myös lasten ja nuorten omat sivut.

Pistekirjoitusta opetteleville ja pistekirjoja lainaaville lapsille sekä kouluille tehtiin kysely koskien tyytyväisyyttä harvaa harvalla ja tiheää harvalla -pisteomakirjoihin. Kyselyn perusteella päätettiin tuottaa lukemaan opettelevien lasten pistekirjat (harvaa harvalla ja tiheää harvalla) nidottujen vihkojen sijaan kierreselkäisinä. Markkinoitiin ja toteutettiin myös lukemaan opettelevien lasten pistekirjakerhot (Yy-Kaa-Koo ja Ett-Tvä-Tre); kerhot aloittivat syyskuussa.

Osallistuttiin pääkaupunkiseudun lastenkirjastonhoitajien kokoukseen kesäkuussa. Lokakuussa pohjoismaiset lastenkirjastonhoitajat kokoontuivat Celiassa.

Asiakastyytyväisyys

Asiakastyytyväisyystutkimus tehtiin verkko- ja puhelinkyselynä lokakuussa ja siihen vastasi 326 asiakasta.

Asiakkaat olivat pääosin tyytyväisiä Celiaan. Vastausten perusteella asiakkaat kokevat Celian palvelut tärkeäksi osaksi jokapäiväistä elämää. Yhdeksän kymmenestä vastaajasta oli

sitä mieltä, että Celian palvelut ovat parantaneet elämänlaatua. Yhtä monen mielestä Celia on antanut virikkeitä vapaa-aikaan ja mahdollisuuden harrastaa lukemista. Celian vaikutusta elämänlaatuun tutkittiin nyt kyselyssä ensimmäistä kertaa.

Kolmantena perättäisenä vuonna tutkittiin mm. tyytyväisyyttä Celian kirjavalikoimaan, tiedottamiseen ja kirjalähetysten määrään. Äänikirjojen laatu sai asteikolla 1–5 keskiarvosanan 4,29 ja kokoelman kattavuus 4,15. Laatu arvioitiin yhtä hyväksi kuin viime vuonna, ja kokoelman kattavuus sai hieman paremman arvosanan viimevuotiseen verrattuna. Uutuustiedottamiseen ollaan aikaisempaa tyytyväisempiä. Lähes 90 % vastaajista koki saavansa sopivasti kirjoja Celiasta. Kirjakerhopalveluun oltiin tyytyväisiä (arvosana 4,18).

Eniten parannettavaa on kyselyn perusteella pistekirjakokoelmassa.

Kokonaisarvosanaksi saatiin 4,13. Tutkimuksen toteutti Eccu Finland Oy.

4.3. Asiantuntijatoiminta ja kansainvälinen toiminta

Asiantuntijatoiminta

Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus vuodelta 2009 on liitteessä 1 sivulla 28.

Äänikirjaraati

Äänikirjaraati on Celia-kirjaston yhteydessä toimiva pääosin kirjaston lainaajien edustajista koostuva yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on äänikirjojen luentaan liittyvä laadunvalvonta. Vuosi 2009 päätti raadin nelivuotisen toimikauden 2006–2009. Vuoden aikana raati kokoontui 12 kertaa. Se arvioi 92 koeäänitystä ja suositteli 28 uutta äänikirjanlukijaa Celian äänittämölle sekä sopimusäänittämöille. Lokakuussa 2009 raati järjesti lukijoille äänenhuollon koulutusta. Toimikautensa päätteeksi se valitsi Vuoden äänikirjan 2009. Julkistamistilaisuudessa Celiassa 20.1.2010 Vuoden äänikirja -palkinto luovutettiin näyttelijä, lausuntataiteilija Maija-Liisa Strömille hänen lukemastaan Eeva Joenpellon teoksesta *Kuin kekäle kädessä*. Perusteluissaan äänikirjaraati kiitti lukijan erinomaista Loh-jan seudun murteen hallintaa ja kirjan henkilöhahmojen vivahteikasta tulkintaa.

Äänikirjaraadin kokoonpano vuonna 2009:

Jukka Penttilä, raadin puheenjohtaja, Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry

Gyöngyi Pere-Antikainen, varapuheenjohtaja, Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry

Riikka Hänninen, jäsen, Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry (poissa kevään 2009)

Outi Jyrhämä, jäsen, Näkövammaisten Keskusliitto ry

Eija-Liisa Markkula, varajäsen, Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry

Malla Kuuranne, asiantuntijajäsen, Teatteri-korkeakoulu, puhetekniikan lehtori

Mika Sairanen, äänittämöiden edustaja, Celia – Näkövammaisten kirjasto

Pirjo Nironen, sihteeri, Celia – Näkövammaisten kirjasto

Kansainvälinen toiminta

IFLA-yhteistyö

Palvelupäällikkö Minna von Zansen toimii IFLA:n (International Federation of Library Associations and Institutions) näkövammaisten kirjastojen jaoston hallituksen jäsenenä ja tiedottajana. Toimintavuonna jaosto muutti nimensä muotoon Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section (LPD) eli lukemisesteisiä palvelevien kirjastojen jaosto. Se kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Jaoston tärkein tehtävä on edistää lukemisesteisille käyttäjille tarkoitettujen kirjastopalveluiden kehittämistä ympäri maailmaa.

Lisäksi Minna von Zansen on osallistunut työryhmän jäsenenä kansainvälisen DAISY-konsortion ja IFLA LPD:n yhteistyönä käynnistettyyn Global Accessible Library -projektiin. Sen tarkoituksena on kehittää globaali digitaalinen kirjasto lukemisesteisille.

Minna von Zansen, linjajohtaja Katariina Kiiliäinen ja kirjastonhoitaja Elina Kilpiö osallistuivat elokuussa Belgian Mechelenissä järjestettyyn P3-satelliittikonferenssiin, jonka teema olivat käyttäjät, kirjastot ja kustantajat. P3-konferenssin tuloksena laadittiin päätöslauselma, jonka tavoitteena on edistää vammaisten oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ratifioimista eri maissa, kehittää vammaisten kirjastopalveluita yhdessä kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa ja edistää kansainvälistä kokoelmayhteistyötä ja lainausta kansainvälisiä sopimuksia ja rajoituksia noudattaen. Päätöslauselma hyväksyttiin yksimielisesti IFLA:n World Library and Information Congress -konferenssin yleiskokouksessa Milanossa elokuussa.

Typhlo & Tactus -projekti ja koskettelukirjayhteistyö

Kirjasto on toiminut monen vuoden ajan eurooppalaisissa koskettelukirjaverkostoissa. Lastenkirjastonhoitaja Irmeli Holstein oli Typhlo & Tactus -koskettelukirjakilpailun tuomarina Dijonissa, Ranskassa. Noin 40 koskettelukirjan joukosta kilpailun tuomaristo valitsi voittajaksi ”Spider’s web” -kirjan (Hämähäkin verkko). Toisen palkinnon sai Iso-Britannian Kathryn Overton ”Hello Tifflo” -kirjallaan.

Suomesta kilpailuun lähetettiin Vuokko Nybergin ”Kotimatka”, Marjatta Tuuran ”Kapu ja Papu”, Saira Leppäjoen ”Ullakolla on aarre”, Tuuli Pekkalan ”Halikatti ja jätevuori” sekä Majlen Åkerlindin ”Den röda tråden”. Finaaliin pääsivät Kotimatka, Kapu ja Papu ja Ullakolla on aarre.

Lastenkirjastonhoitaja Irmeli Holstein kutsuttiin Islantiin Nordisk konferens för synkonsulenter/rådgivare för barn 0-6 år -konferenssiin (4.–6.5.2009) pitämään esityksen ”Koskettelukirjoja Celia – Näkövammaisten kirjastossa 25 vuotta”.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiset lukemisesteisten kirjastot ovat tiivistäneet yhteistyötään kahden viime vuoden aikana. Tällä hetkellä toimii neljä eri työryhmää, minkä lisäksi kirjastojen johtajat kokoontuvat säännöllisesti. Työryhmät ovat lastenkirjastotyöryhmä (Suomesta Irmeli Holstein), viestintätyöryhmä (tiedottaja Johanna Eerikäinen), DTBook-tiedostojen yhteishankintaryhmä (tuottantopäällikkö Kirsi Yläne ja projektipäällikkö Päivi Suhonen) sekä yhteistyöryhmä (Minna von Zansen ja Katariina Kiiliäinen).

Pohjoismaiset lukemisesteisten kirjastot allekirjoittivat tuottamiensa aineistojen vaihtosopimuksen syksyllä 2009.

Lähialueyhteistyö

Kirjasto osallistuu lähialueyhteistyöhön opetusministeriön suomalais-venäläisen kulttuurifoorumin puitteissa ja lähialueilta tulevien aloitteiden pohjalta. Celia aloitti Komin tasavallan näkövammaisten erikoiskirjaston kanssa projektin, jonka puitteissa toteutetaan satuja äänikirjaksi komin, venäjän ja suomen kielellä.

Celian tiedottaja osallistui huhtikuussa Tverissä Venäjällä järjestettyyn konferenssiin, jonka aiheena olivat näkövammaisten kirjastopalvelut. Tiedottaja piti konferenssissa esitelmän Celian palveluista.

Irmeli Holstein kutsuttiin myös Murmanskin kirjaston kansainväliseen koskettelukirjaseminaariin marraskuussa. Siellä esitettiin venäjäksi käännetty Irmeli Holsteinin esitys ”Koskettelukirjoja Celia – Näkövammaisten

kirjastossa 25 vuotta” ja jaettiin koskettelukirjaesitteitä ja venäjänkielistä opasta koskettelukirjojen valmistamisesta.

DAISY-konsortio

Suomen edustajana kansainvälisen DAISY-konsortion hallituksessa on vuodesta 2008 lähtien toiminut kehittämisjohtaja Markku Leino Celiasta. Konsortio kokoontui Japanissa, Soulissa ja Leipzigissa. Leino esitelmöi Japanin ja Soulin kokousten yhteydessä pidetyissä seminaareissa sekä osallistui Japanissa alustajana paneelikeskusteluun.

Celia-kirjasto on vuonna 2008 perustetun Suomen DAISY-konsortion perustajajäseniä. Suomen DAISY-konsortio edistää DAISY-standardien tuntemusta ja käyttöä Suomessa sekä vaikuttaa DAISY-standardien kehitykseen kansainvälisen DAISY-konsortion täysjäsenenä.

Suomen DAISY-konsortio toteutti omaa toimintasuunnitelmaansa ja kirjasto osallistui aktiivisesti sen toteuttamiseen. Markku Leino kertoi DAISY-järjestelmästä Celia-kirjaston liris-talossa järjestämässä tilaisuudessa ”Lukemisesteisten korkeakouluopiskelijoiden kirjastopalvelut” 10.2., Turun yliopistossa järjestetyssä seminaarissa ”Yhdenvertaisuus korkeakouluopinnoissa, mitä se on” sekä 27.4. Suomen tieteellisen kirjastoseuran tietoinen-työryhmän e-kirjaseminaarissa ”Voiko e-kirjaa lukea?”

Muu kansainvälinen toiminta

Celiassa vieraili ryhmä Belgiasta, Saksasta, Ruotsista ja Venäjältä.

4.4. Hallinto, viestintä sekä yhteiset teknologiat ja kehittäminen

Kirjasto siirtyi Valtiokonttorin palvelukeskuksen asiakkaaksi

Vuoden alusta lähtien Celia-kirjastosta, joka oli opetusministeriön maksupiste, tuli osa ministeriön taloushallintoa. Toukokuun 1. päivänä talous- ja henkilöstöhallintopalvelut siirtyivät Valtiokonttorin palvelukeskukseen Hämeenlinnaan.

Henkilöstöä vähennettiin

Valtion tuottavuusohjelmassa asetettujen henkilöstövähennysten toteuttamiseksi kirjasto käynnisti YT-menettelyn seitsemän henkilötyövuoden vähentämiseksi. YT-menettelyn tuloksena vähennettäviä henkilöitä oli kuusi, joista kaksi irtisanottiin.

Palkka- ja henkilöstöhallinnon uudistuksia

Tulospalkkiojärjestelmä otettiin koeluonteisesti käyttöön ja tuloksia tarkastellaan vuoden 2010 puolella. Tulospalkkion suuruus oli enintään 2 % palkkasummasta.

1.3.2009 mennessä virastotyöaikaan olivat siirtyneet kaikki halukkaat työntekijät, minkä lisäksi kaikki uudet työntekijät tekevät virastotyöaika. Kirjasto on kustantanut omista postimaksusäästöistään 8,75 %:n virastotyöaikalaisän. Tämän lisäksi valtion virka- ja työehtosopimuksen 2007–2010 paikalliset erät (yht. 3,3 %) on ohjattu pääosin virastotyöaika tekeville, minkä seurauksena virastotyöaika tekevien palkka on 12,05 % korkeampi kuin lyhyttä työaika tekevien palkka. Palkkataulukko muutettiin virastotyöaika noudattavaksi.

Oppimateriaalipalvelut-linjan tehtävien vaatavuudet käytiin läpi työn vaatavuuden arviointi-ryhmässä.

Liukuvan työajan säännöstö uusittiin. Johdolle ja päälliköille hankittiin matkapuhelimet tavoitettavuuden helpottamiseksi.

Sisäinen asiakastytyväisyyskysely toteutettiin

Talous ja hallinto-yksikkö ja esikunta sekä yh-

teiset teknologiat ja kehittäminen -yksikkö (IT) toteuttivat sisäisen asiakastytyväisyyskyselyn.

Neuvottelut Sanasto ry:n kanssa jatkuivat

Sanasto ry:n kanssa allekirjoitettiin sopimus tekijänoikeuslain 17 §:n nojalla myytäväksi valmistetuista äänikirjoista suoritettavista korvauksista. Neuvottelut omakirjalainauksen korvauksista jatkuivat.

Viestintä ja markkinointi

Laadittiin ajantasainen viestintästrategia ja -suunnitelma seuraavia 3–5 vuotta varten.

Celian täysin uudet internetsivut julkaistiin 4.8. osoitteessa www.celia.fi. Uusi intranet otettiin käyttöön toukokuussa.

Kustannustehokkaaseen mediaviestintään panostettiin ja mediaseuranta aloitettiin ostopalveluna. Celiasta julkaistiin painetuissa ja sähköisissä tiedotusvälineissä elo–joulukuun aikana yhteensä 23 artikkelia.

Celia esittäytyi terveys- ja hoitoalan ammattilaisille mm. Terve-SOS-messuilla Helsingissä toukokuussa ja Tampereen Apuvälinemessuilla marraskuussa, opettajille Helsingin Educa-messuilla tammikuussa ja suurelle yleisölle Helsingin Kirjamessuilla lokakuussa.

Yhteiset teknologiat ja kehittäminen

Vuoden aikana keskityttiin jo hankittujen ydinjärjestelmien toimintavarmuuden parantamiseen ja päivitettiin kokonaisuuden osia. Näin saatiin mm. on-demand levypolttoon lisää tehoa ja vähennettiin virhetilanteiden määrää huomattavasti. TK-yksikkö tarjosi linjoille ylläpito- ja IT-tuen sekä hankintojen lisäksi apua projekteihin.

Kirjastopalvelut-linjan verkkojakeluprojektin toinen vaihe suunniteltiin ja toteutus aloitettiin syksyllä. Oppimateriaalipalvelut-linjalle tehtiin huomattava määrä laite- ja ohjelmasennuksia.

Yksikön toimintamahdollisuuksia paransi uuden järjestelmäpäällikön palkkaaminen sekä työtehtävien seurannan järjestelmätuki.

5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työhyvinvointi ja henkilöstöinvestoinnit

Henkilöstöinvestoinnit nousivat 40 % edellisestä vuodesta ja olivat 2 293 euroa/ henkilötyövuosi (ks. henkilöstöraportti). Nousu johtuu tarkentuneesta koulutuksessaolon raportoinnista ja työterveyshuollon kustannusten noususta, mutta myös uusien henkilöstön tukemisen muotojen käyttöönotosta. Työtyytyväisyyden ja työkyvyn edistämisen investoinnit yli kaksinkertaistuivat toimintavuonna.

Huhtikuun alusta alkaen kirjasto tuki henkilökunnan ruokailua liris-keskuksen ruokalassa. Celia tarjosi henkilöstölleen hierontaa ja vesijumpaa lirisen kuntosalin ja uima-altaan käyttömahdollisuuden lisäksi. Diacor Terveyspalvelut Oy piti halukkaille celialaisille ”Irti tupakasta – kohti savuttomuutta” -kurssin. Useaan työhuoneeseen hankittiin ikkunaverhot häikäisyn estämiseksi. Lisäksi ostettiin ergonomisia työtuoleja ja apuvälineitä. Henkilökunnan perjantaikahvit otettiin käyttöön.

Suomen autonomisen ajan 200-vuotisjuhlavuoden kunniaksi kirjasto järjesti henkilökunnalle kahvitilaisuuden 1.10. Henkilökuntaan kuuluvien merkkipäiviä ja läksiäisiä vietettiin pitkin

vuotta kahvitilaisuuksin tai muulla tavoin. Henkilöstökerho Huvike järjesti useita virkistystilaisuuksia. Henkilökunnan yhteinen keuhkokuoli oli Uunisaareissa 29.5. ja pikkujoulu ravintola Wäiskissä. Kirjasto tuki Huvikkeen toimintaa.

YT-menettely henkilöstön vähentämiseksi rasitti henkilökuntaa toimintavuonna. YT-menettelyn vaikutuksia työyhteisöön käsiteltiin 16.9. Celia-päivässä, jonka veti Milestone Oy:n asiantuntija Mikko Aalto. YT-menettelyn kysymyksiä käsiteltiin myös linjapäivillä ja henkilökuntatilaisuuksissa vuoden aikana. Vuosittaiset kehityskeskustelut toteutettiin normaalisti ja myös niissä käytiin läpi YT-menettelyn aiheuttamia paineita.

Sairauspoissaolot vähenivät pitkäaikaisten sairauspoissaolojen vähentyessä. Niitä oli 9 päivää /henkilötyövuosi (vuonna 2008 15 päivää/htv). Työterveyshuollon kustannukset nousivat 40 % ja olivat 564 euroa/htv.

Säästöjä haettiin luopumalla ostopalveluun perustuvasta työtyytyväisyyskyselystä ja siirtymällä maksuttomaan VMBaro-työtyytyväisyyskyselyyn käyttöön.

Työtyytyväisyyden tulos oli 3,38 (vuonna 2008 3,24). Tulos vastaa keskimääräistä tulosta valtionhallinnossa. Keskimääräistä paremman tuloksen kirjasto sai johtamisesta ja työnantajakuvasta.

Tasavallan presidentti myönsi linjajohtaja Marita Kuuselalle valtion virka-ansiomerkin tunnustukseksi pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta palveluksesta valtion hyväksi.

Suomen kirjastoseura ry myönsi linjajohtaja Katariina Kiiliäiselle kultaisen ansiomerkin tunnustukseksi pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta työstä kirjastossa.

Osaamisen kehittäminen

Johtamisen ja esimiestyön kehittäminen on ollut kirjaston painopistealue useamman vuoden ajan. Toimintavuonna esimiehet osallistuivat Teknillisen korkeakoulun Taito-projektiin, jonka tarkoituksena oli edistää tavoitteiden käsittelyä ja niistä viestimistä työyhteisössä. Suuri osa esimiehistä osallistui asiakkuuden johtaminen -kurssille. Ruotsin kielen koulutusta henkilö-

kunnalle jatkettiin. SUN-arkistojärjestelmän täydennyskoulutus tilattiin kirjastolle räätälöitynä koulutuksena. Muu osa koulutuksesta toteutettiin linjojen koulutussuunnitelmien mukaisesti.

Piste- ja elektronisia kirjoja tekeville freelancer-työntekijöille ja kirjaston tuotantotiimille järjestettiin koulutusta tekstituotannonuudistukseen liittyen.

Oppimateriaalipalvelut-linjan kehittämispäivä järjestettiin 12.10. Villa Solvikissa Vuosaaresa. Työyhteisön kehittämiseen ja hyvinvointiin keskittynyt päivä toteutettiin EasyLiving Oy:n johdolla. Kirjastopalvelut-linjan kehittämispäivä järjestettiin 30.10. Vuorannassa. Päivässä käsiteltiin vuoden 2010 tavoitteita.

Koulutukseen käytettiin 1 365 euroa/henkilötyövuosi.

Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry myönsi kirjastolle 10 000 euroa työntekijöiden ulkomaanmatkoihin.

Henkilöstöraportti 2009

Työvoimakustannuserä Virka- ja työsuhteisten sekä freelance-työntekijöiden työvoimakustannukset	€ 2009	% Työ- voima- kustan- nuksista
Tehdyn työajan palkat, omat	1 312 989	46,73 %
Tehdyn työajan palkat, freelance	298 797	10,63 %
Välilliset palkat, omat	546 268	19,44 %
Välilliset palkat, freelance	36 930	1,31 %
Palkat yhteensä	2 194 984	
Muut välilliset työvoimakustannukset	106 456	3,79 %
Sotu ja Vael, omat ja freelance	508 191	18,09 %
1-4.Työvoimakustannukset yhteensä	2 809 631	100 %

Henkilöstöpanokset (omat)		2009
Henkilöstö	lkm	61
Henkilötyövuodet	lkm	57,8
Henkilöstön keski-ikä (vakainainen henkilöstö)	vuotta	48,9
Koulutustaso (vakainainen henkilöstö)	indeksi	5,0
Tehty työaika /vuosityöaika (säännöllisenä työaikana)	%	70,62 %
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista	%	74,32 %

Henkilöstön tila		2009
Työtyytyväisyysindeksi ¹⁾	indeksi	3,38
Luonnollinen poistuma	%/hlöstö	9,8 %
Lähtövaihtuvuus	%/hlöstö	4,9 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen	%/hlöstö	-
Sairauspoissaolot/henkilötyövuosi	pv/htv	9
Tapaturmapoissaolot/henkilötyövuosi	pv/htv	-

Henkilöstöinvestoinnit		2009
Työtyytyväisyyden edistäminen	€/htv	261
Työkunnan edistäminen	€/htv	103
Koulutus ja kehittäminen	€/htv	1 365
Työterveyshuolto	€/htv	564
Yhteensä	€/htv	2 293

¹⁾ Työtyytyväisyys mitattiin VM:n työtyytyväisyysbarometrilla.

Aikaisemmin käytössä oli Diacor työterveyspalvelut Oy:n työyhteisön voimavarakartoitus. Muunnettu vertailutuloks oli 3,24 vuonna 2008

6 Tilinpäätösanalyysi

Rahoituksen rakenne

Näkövammaisten kirjaston toiminta rahoitettiin toimintamenomäärärahoilla. Kirjaston toimintamenomäärärahaa (29.80.05) oli kertomusvuoden talousarviossa 6 968 000. Vuodelta 2008 siirtyi toimintamenomäärärahoja kertomusvuonna käytettäväksi 2 725 073,36, joten yhteensä kertomusvuonna käytettävissä oli 9 693 073,36 €.

Talousarvion toteutuminen ja analyysi

Toimintamenojen käyttö muodostui vuoden 2009 talousarvion määrärahasta, vuodelta 2008 siirtyneestä toimintamenomäärärahasta sekä bruttotuloista. Talousarviobruttotulot nousivat edellisen vuoden 136 056,51 eurosta kertomusvuoden 143 446,31 euroon. Tuloista lähes kaikki tuli kirjamyynneistä. Talousarviomenot ovat viraston toimintamenoja, joista 35,17 % muodostuu palkoista sivukuluineen. Seuraavassa taulukossa on esitetty käytössä olleet määrärahat ja niiden käyttö vuonna 2009. Tulot ylittivät talousarvion 16 446,31 eurolla (13 prosenttia). Toimintamenomäärärahaa käytettiin 7 869 924,43 euroa, mikä on noin kymmenentuhatta euroa vähemmän kuin vuonna 2008.

Vuodelle 2010 toimintamenomäärärahaa siirtyi 1 966 595,24 euroa. Määrärahaa siirtyi odotetusti ottaen huomioon tulevaisuudessa alenevan budjettikehyksen sekä kirjaston jo tekemät hankintasitoumukset niin verkkopalveluprojektiin kuin Sanasto ry:lle.

Tuotto- ja kululaskelma sekä analyysi

Henkilöstökulujen osuus toiminnan kuluista on laskenut 34,74 %:sta 33,91 %:iin, palvelujen ostojen osuus on niin ikään laskenut 50,87 %:sta 49,52 %:iin, mutta aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osuus on tilikaudella noussut 5,71 %:sta 7,75 %:iin. Toiminnan kulut olivat yhteensä 8 203 848,40 euroa ja tilikauden kulujäämä 8 967 300,20 euroa oli 4,43 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Toiminnan tuotot olivat suuremmat kuin edellisenä vuonna, 143 446,31 euroa. Suurin osa toiminnan tuotoista muodostui maksullisesta palvelutoiminnasta 121 277,00 euroa. Loppuosa toiminnan tuotoista muodostui yhteistoiminnan tuotoista muilta valtion virastoilta yht. 21 669,31 euroa. Vuokratuottoja saatiin 500,00 euroa.

Talousarviotili	Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2009 määrärahojen		Tilinpäätös 2009	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2009	siirto seuraavalle vuodelle		Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2009	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
298005									
Bruttomenot		7 095 000	5 144 851,07		7 111 446,31			5 144 851,07	
Bruttotulot		127 000	143 446,31		143 446,31			143 446,31	
Nettomenot		6 968 000	5 001 404,76	1 966 595,24	6 968 000	0,00	6 968 000	5 001 404,76	1 966 595,24
298005									
Bruttomenot	7 293 056,51							2 725 073,36	
Bruttotulot	136 056,51							0,00	
Nettomenot	7 157 000,00					2 725 073,36	2 725 073,36	2 725 073,36	0,00

7

Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma

Sisäinen tarkastus

Näkövammaisten kirjasto kuuluu maksupisteinä opetusministeriön sisäisen tarkastuksen piiriin. Opetusministeriön sisäisen tarkastuksen ohjesääntö – samoin kuin opetusministeriön taloussääntö – ohjaavat myös kirjaston toimintaa. Opetusministeriön sisäinen tarkastaja teki kirjastossa sisäisen tarkastuksen viimeksi 17.3.2005.

Valtiontalouden tarkastusvirasto teki tarkastuksen kirjastoon vuonna 2004.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kirjaston johtokunta vahvisti 23.5.2007 kirjastolle sisäisen valvonnan ohjesäännön. Siinä määritellään mm. riskienhallinta osaksi kirjaston strategista ja vuosisuunnittelua.

Vuonna 2008 tehtiin kirjaston riskianalyysi, jossa arvioitiin kirjaston strategian ja toiminta- ja taloussuunnitelman 2009–2012 tavoitteiden toteuttamiseen liittyvät riskit. Riskianalyysin teossa olivat mukana johtoryhmä sekä lähiesimiehet.

Suurimmat riskit liittyivät tietohallintoon, henkilövoimavarojen johtamiseen ja rekrytointiin, varahenkilöjärjestelmään, Celian sisäiseen yhteistyöhön, prosessien kehittämiseen ja johtamiseen, oppikirjatarpeeseen vastaamiseen sekä mahdollisuuksien riittämättömään hyödyntämiseen. Uhkana nähtiin myös aleneva määrärahakehitys 2011–2012, joka pakottaa jäädyttämään strategian joidenkin osien toteuttamisen ja alentamaan tavoitteita.

Toimintavuonna minimoitiin riskejä. Tietohallintoa vahvistettiin yhdellä henkilöllä. Henkilöstörakenteeseen ja henkilövoimavaroihin liittyviä kysymyksiä käsiteltiin johtoryhmässä säännönmukaisesti tavoitteena ennakoiva henkilöstösuunnittelu, osaamisen kehittyminen Celian tarpeita vastaavaksi, oikeat rekrytoin-

nit sekä kannustava esimiestyö. Äänikirjojen pakkaustoiminta ulkoistettiin osana tätä tarkastelua. Varahenkilöjärjestelmää ja sisäistä yhteistyötä vahvistettiin ja töitä järjesteltiin uudelleen. Huomiota kiinnitettiin kirjahankinta- ja kirjatuantoprosessien tehostamiseen ja tämä työ jatkuu 2010. Tuotantorajoituksia oppikirjatuotannossa purettiin voimavarojen puitteissa.

Vuoden 2010 aikana kirjasto tarttuu alenevan määrärahakehityksen haasteeseen tavoitteena hallittu sopeutuminen alenevaan määrärahalanteeseen, ellei lisämäärärahaa ole saatavilla.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Edellä kuvattua viitekehystä käyttämällä olemme arvioineet, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttävät niille talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet.

Liite 1: Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2009

Braille-neuvottelukunta 1.5.2006–30.4.2010

Teuvo Heikkonen, puheenjohtaja, tiedonsaantijohtaja, Näkövammaisten Keskusliitto ry

Heikki Alavesä, oik. kand., Näkövammaiset lapset ry

Riitta Eronen, tutkija, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Riitta Kangasaho, ohjaava opettaja, Jyväskylän näkövammaisten koulu

Iiro Nummela, palvelupäällikkö, Näkövammaisten Keskusliitto ry

Maria von Rutenberg, PsM, Keskuspuiston ammattiopisto, Arlan toimipaikka

Kirsi Yläne, tuotantopäällikkö, Celia – Näkövammaisten kirjasto

Neuvottelukunta on kutsunut pysyväksi asiantuntijaksi kokouksiinsa alueellisen pistekirjoituksen ohjaajan Sari Taljan Näkövammaisten Keskusliitto ry:stä.

Näkövammaisten kirjasto on nimittänyt sihteeriksi oppimateriaalisuunnittelija Liisa Hietaketo-Vienon. Sijaisena tarvittaessa toimii oppimateriaalisuunnittelija Anneli Salo.

Pisteet – avain luku- ja kirjoitustaitoon

Vuonna 2009 vietettiin pistekirjoituksen kehittäjän, Louis Brailleen 200-vuotissyntymän juhlavuotta. Useat Braille-neuvottelukunnan jäsenet esiintyivät aiheeseen liittyen mediassa. Mm. Sari Taljaa haastateltiin Helsingin Sanomissa tammikuussa aiheena nykytekniikka ja pistekirjoitus sekä Teuvo Heikkosta radiossa maailman pistekirjoituspäivänä 4.1. Riitta Eronen kirjoitti tammikuussa mm. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkosivuille artikkelin otsikolla ”Pisteillä luku- ja kirjoitustaito” sekä haastatteli Sari Taljaa Kielikellon numerossa 1/2009 otsikolla ”Pistekirjoitusopettaja kutsumustyössään”. Educa-messuilla järjestettiin Celian osastolla Braille-aiheinen kilpailu, jossa palkintoina jaettiin Gummeruksen kustantamia sanakirjoja ja uutuuksromaaneja. Celian pistekirjatuotantoon lahjoitettiin juhluvuoden kunniaksi pistekirjojen kannet sekä tarroja, joissa kerrottiin juhluvuodesta.

Juhlavuotta vietettiin teemalla Pisteet – avain luku- ja kirjoitustaitoon. Tätä teemaa tehtiin tunnetuksi painattamalla Braille-aiheinen postikortti. Aikuisena sokeutuneiden lukutaidon harjaannuttamiseksi koottiin Tiede-lehden vuoden 2008 artikkeleista pistekirjoituksen opettelupaketti, jota sai tilata maksutta Celian verkkokaupasta www.oppari.fi.

Braille-neuvottelukunta osallistui Näkövammaisten Keskusliiton yhdessä muiden liris-talon toimijoiden kanssa 15.5.2009 järjestämien Braille-iltamien kustannuksiin. Yhdessä Celian pistekirjatuotannon kanssa järjestettiin 27.4.2009 matematiikkaseminaari, jonka aiheena oli elektronisten matematiikan kirjojen kehitystyö. Pistekirjoituksen- ja opetuksen seminaari järjestettiin 20.11.2009 Celiassa. Seminaarin yhteydessä julkistettiin Pisteet 2000 -sarjan opas, Riikka Hännisen kirjoittama ”Pistenuotit pähkinänkuoressa”.

Kokoukset

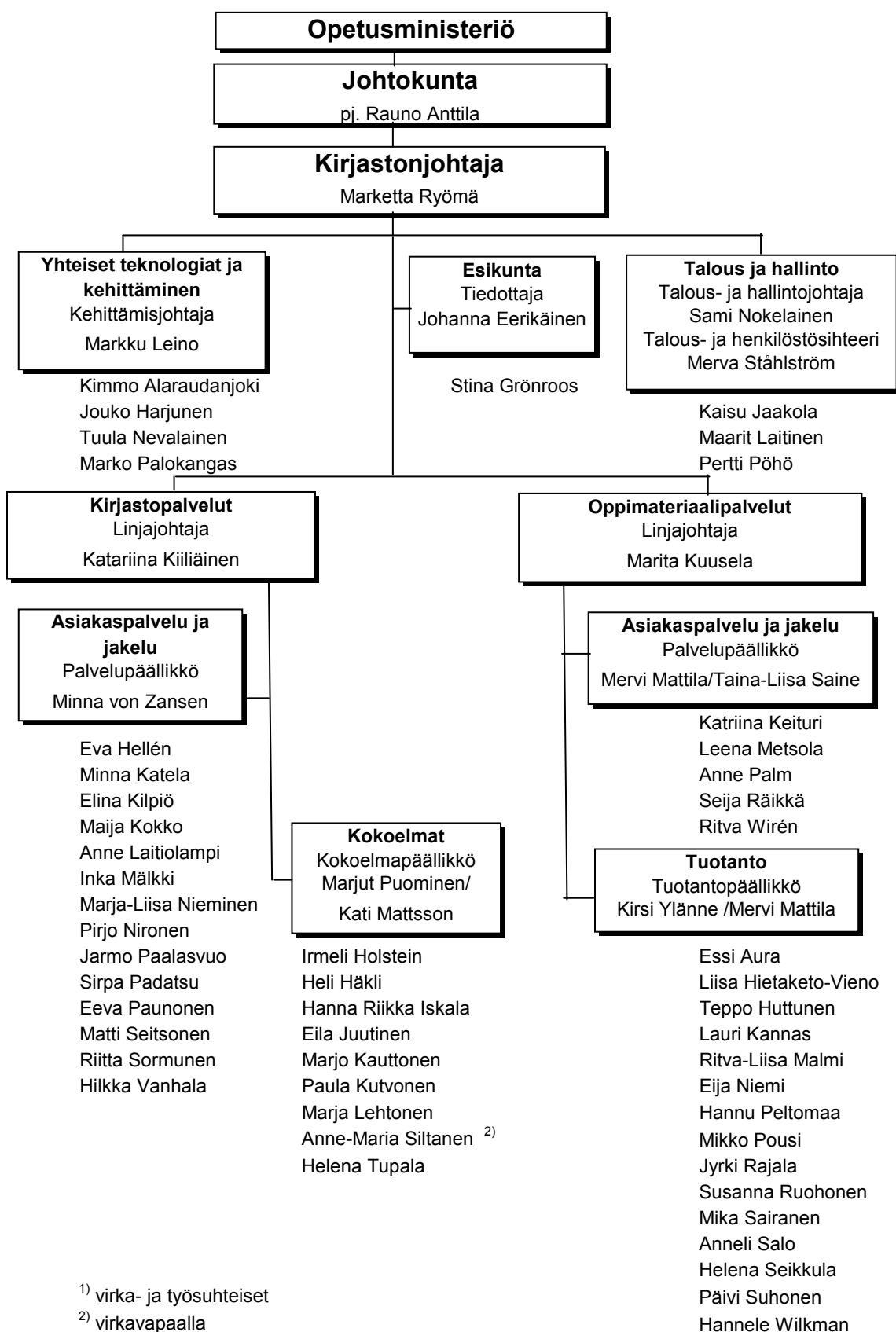
Braille-neuvottelukunta kokoontui neljä kertaa. Kaikki kokoukset pidettiin Celiassa.

Pohjoismaisten Braille-neuvottelukuntien kokous pidettiin Tanskassa 17.–18.9.2009. Kokouksen aiheena olivat mm. 8 pisteen merkistandardi tanskan lyhennekirjoituksessa, Autobraille på Nota, RoboBrailleen kehitysnäkömät sekä kokemukset LaTeXin käytöstä matematiikan pistemerkinnöissä lukioissa. Kokoukseen osallistuivat Essi Aura sekä Anneli Salo, joka kertoi kokouksessa Suomen Braille-neuvottelukunnan toiminnasta ja suunnitelmista.

Julkaisutoiminta

Vuonna 2009 julkaistiin Pisteet 2000 -sarjan 5. julkaisu: Pistenuotit pähkinänkuoressa. ISSN 1457-6589. ISBN 978-951-9486-06-2. Oppaan on kirjoittanut Riikka Hänninen. Kirjan kuvituksesta vastaa Kai Väänänen ja taitosta Liisa Hietaketo. Painatuksesta vastaa Oy Edita Ab. Opasta voi ostaa verkkokaupasta www.oppari.fi sekä mustakirjoitusversiona että kovakantisena pistekirjoitusversiona. Kirjaa voi myös lainata omapistekirjana Celiasta.

Liite 2: Celia-kirjaston organisaatio ja henkilöstö 31.12.2009 ¹⁾

Liite 3: Johtokunnan jäsenet 1.10.2006–30.9.2010

Rauno Anttila, johtaja, opetusministeriö, puheenjohtaja

Pirjo Koivula, opetusneuvos, opetushallitus, varapuheenjohtaja

Teuvo Heikkonen, tiedonsaantijohtaja, Näkövammaisten Keskusliitto ry

Ilmo Nummela, palvelupäällikkö, Näkövammaisten Kirjastoyhdistys ry

Jouni Onnela, rehtori, Arlainstituutti

Sisko Puustinen, kirjastosihtööri, Kehitysvammaliitto ry

Maija Saraste, kirjastotoimen apulaisjohtaja, Suomen Kirjastoseura ry

Airi Valkama, puheenjohtaja, Erilaisten oppijoiden liitto ry

Arto Vanhanen, FM, Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf.

Marketta Ryömä, kirjastonjohtaja, Celia – Näkövammaisten kirjasto

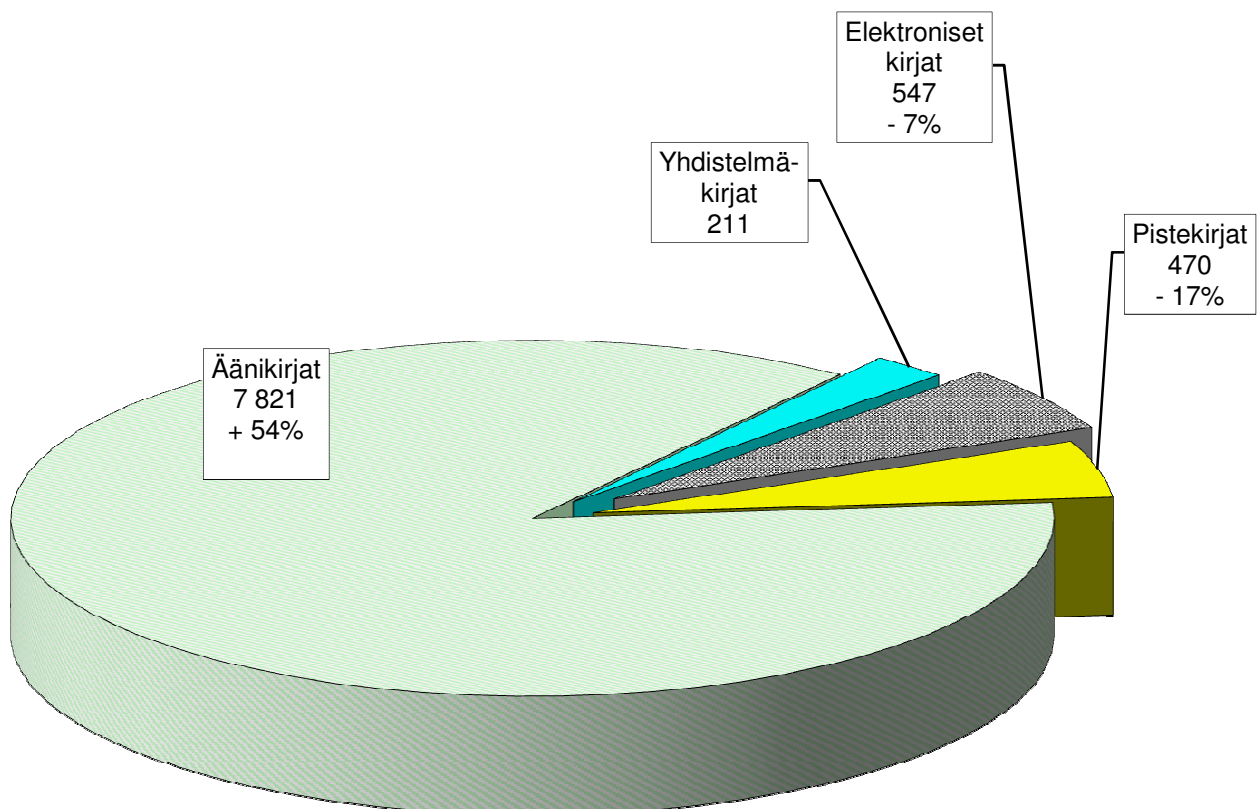
Minna von Zansen, palvelupäällikkö, henkilöstön edustaja, Celia – Näkövammaisten kirjasto

Oppimateriaalipalveluiden asiakkaat ja palveluiden käyttö 2009

	2009	2008	2007	2006
Aineistoa ostaneet asiakkaat ¹⁾ (peruskoulutaso ja toinen aste)	1546	791	382	325
Aineistoa lainanneet asiakkaat (korkeakoulutaso)	44	48	50	38
Yhteensä	1 590	839	432	363

- 1) 90% asiakkaista on oppilaitoksia 2009. Oppilaitokset voivat tilata oppikirjoja useille oppilaille, joten kirjoja käyttävien oppilaiden määrästä ei ole tietoa. Kaikki asiakkaat eivät ole ostaneet kirjoja, vaan ainoastaan tilanneet näytelähetyksiä.

Oppikirjapalveluiden käyttö aineistolajeittain 2009 Yhteensä 9 049 oppikirjatoimitusta (+45 %)

Kirjastopalveluiden asiakkaat ja palveluiden käyttö 2009

Kirjaston asiakkaat

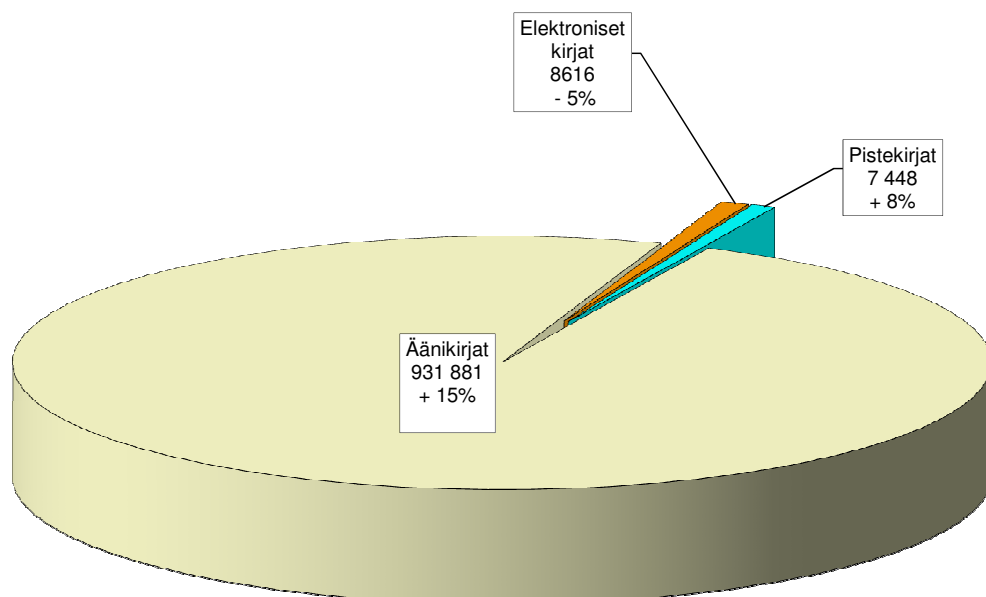
	2 009	2 008	2007	2006
Lainausoikeuttaan käyttäneet asiakkaat	13 204	11 829	10 190	8 377
Uudet asiakkaat vuoden aikana	2 471	2 454	2 399	1 669
Asiakkaat aineistolajeittain				
- analogiset äänikirjat	0	0	4 594	7 379
- digitaaliset äänikirjat	12 870	11 488	9 266	5 829
- pistekirjat ja -nuotit	326	348	348	328
- elektroniset kirjat	330	340	350	378
- lasten aineistot (ääni-, piste-, koskettelu- tai luetaan yhdessä -kirjat)	2 076	1 768	1 532	1 555

	Lainausoikeuttaan käyttäneet ¹⁾	Rekisteröityneet	Uudet asiakkaat
2009	13 204	16 030	2 471
2008	11 829	15 382	2 454
2007	10 190	14 734	2 399
2006	8 377	13 401	1 669
2005	8 118	11 685	1 196
2004	-	12 805	1 265
2003	-	12 121	1 410
2002	-	11 679	1 514
2001	-	10 921	1 531
2000	-	10 147	1 220

1) tietoa ei ole vuosilta 2000–2004

Kirjastopalveluiden käyttö aineistolajeittain 2009

Yhteensä 947 945 (+ 15%) kirjalainaa

Palveluiden kehittyminen 2005–2009 1)

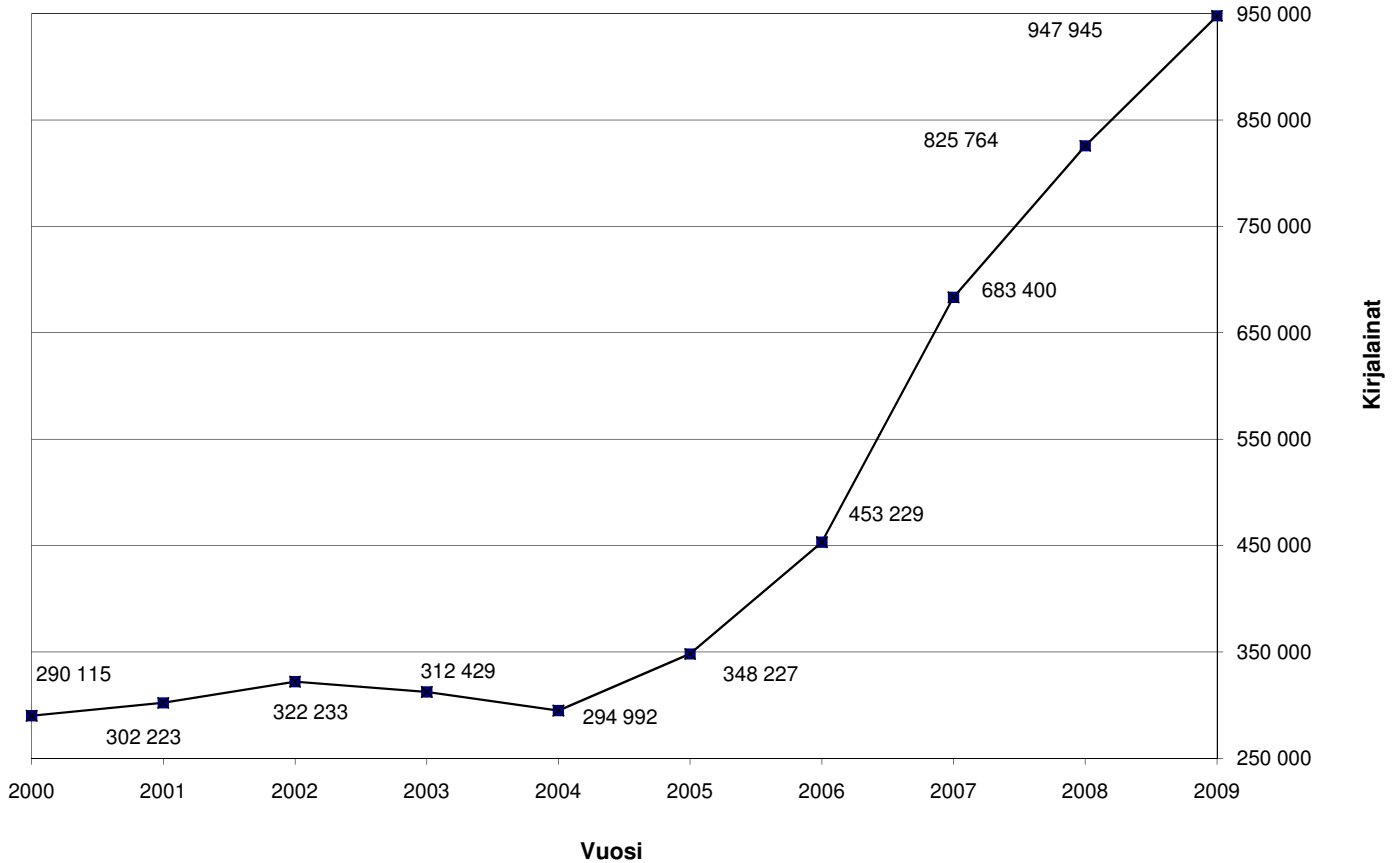
Lainatut ja myydyt oppikirjat aineistolajeittain

	Äänikirjat		Yhdistelmäkirjat		Elektroniset kirjat		Pistekirjat		Yhteensä
	Lainaus	Myynti	Lainaus	Myynti	Lainaus	Myynti	Lainaus	Myynti	
2009	3 673	4 148	167	44	55	492	1	469	9 049
2008	2 540	2 551	'-	'-	100	490	4	565	6 250
2007	1 627	1 491	'-	'-	51	466	32	503	4 170
2006	1 651	1 158	'-	'-	46	320	27	466	3 668
2005	3 078	-	'-	'-	52	317	30	476	3 953
08/09	45 %	63 %	'-	'-	-45 %	0 %	-75 %	-17 %	45 %

Kauno- ja tietokirjallisuuden lainaus

Vuosi	Ääni- ja yhdistelmäkirjat	Elektroniset kirjat	Piste-aineistot	Kaikki yhteensä
2009	931 881	8 616	7 448	947 945
2008	809 824	9 036	6 904	825 764
2007	666 667	11 181	5 552	683 400
2006	434 133	12 982	6 114	453 229
2005	328 793	13 123	6 311	348 227
08/09	15 %	-5 %	8 %	15 %

Vertailukelpoiseksi oikaistu kauno- ja tietokirjallisuuden lainojen palvelukehitys 2000–2009

Kauno- ja tietokirjallisuuden hankinnat kirjakokoelmaan 2009

Uusia nimekkeitä

	Ääni- kirjat	Yhdis- telmä kirjat	Elektro- niset kirjat	Piste- kirjat ja -nuotit	Luetaan yhdessä - kirjat	Kosket- telu- kirjat	Yhteensä
Suomenkielinen kirjallisuus	849	2	201	235	22	16	1 325
Ruotsin- ja vieras- kielinen kirjallisuus	372	1	34	62	2	12	483
Yhteensä 2009	1 221	3	235	297	24	28	1 808
2008	1 166	20	270	273	45	61	1 835
2007	1 046	2	236	240	39	24	1 587
2006	1 055	3	333	292	14	19	1 716
2005	1 076	2	291	208	61	15	1 653
2004	1 083	1	84	262	26	53	1 509
2003	1 039	0	81	212	16	46	1 394
2002	1 178	0	83	194	29	23	1 507
2001	1 242	0	89	300	28	10	1 669
2000	1 260	0	81	328	10	8	1 687
Muutos 2008/2009	5%	-85%	-13%	9%	-47%	-54%	-1%

Kirjahankinta hankintapaikan mukaan

	Ulkopuoliset tuottajat	Kirjaston oma tuotanto	Kaupalliset markkinat/ vaihdot/ lahjoitukset	Yhteensä
Suomenkieliset äänikirjat	620	231	0	851
Ruotsin- ja vieraskieliset äänikirjat	130	70	173	373
Elektroniset kirjat	0	235	0	235
Pisteaineistot	0	323	26	349
Yhteensä 2009	750	859	199	1808
2008	718	903	214	1835
2007	612	810	165	1587
2006	636	731	349	1716
2005	624	729	300	1653
2004	560	531	418	1509
2003	579	509	306	1394
2002	642	442	423	1507
2001	711	540	418	1669
2000	684	615	388	1687

Kirjakokoelma 31.12.2009 – oppikirjat, nimekkeitä

	Myyntikokoelma				Lainakokoelma			
	2009	2008	2007	2006	2009	2008	2007	2006
Äänikirjat	901	767	706	1 015	2 461	1 953	3 948	3 731
- analogiset äänikirjat	-	-	-	500	-	-	3 279	3 295
- digitaaliset äänikirjat	901	767	706	515	2 461	1 953	669	436
Yhdistelmäkirjat	28	2	-	-	239	32	-	-
E-kirjat (verkkokirjat)	741	627	1 021	867	440	408	335	284
E-kirjan kuvaliitteet	157	106	-	-	-	-	-	-
Pistekirjat	1236	1 112	2 125	1 963	1	-	346	342
Yhteensä	3 063	2 614	3 852	3 845	2 902	2 393	4 629	4 357

Kirjakokoelma 31.12.2009 – kauno- ja tietokirjallisuus, nimekkeitä

	2009	2008	2007	2006
Äänikirjat	27 578	22 660	37 100	33 581
suomenkieliset				
- analogiset äänikirjat	0	0	14 522	18 411
- digitaaliset äänikirjat	20 185	16 895	11 456	4 688
ruotsin- ja vieraskieliset				
- analogiset äänikirjat	0	0	6 780	7 959
- digitaaliset äänikirjat	7 393	5 765	4 342	2 523
Yhdistelmäkirjat	31	28	8	6
suomenkieliset	27	25	7	5
ruotsinkieliset	4	3	1	1
Pistekirjat	5 938	5 659	5 556	5 367
suomenkieliset	5 431	5 214	5 107	4 898
ruotsin- ja vieraskieliset	507	445	449	469
Pistenuotit	380	378	561	559
suomenkieliset	272	270	405	403
ruotsin- ja vieraskieliset	108	108	156	156
Luetaan yhdessä -kirjat	559	543	493	453
suomenkieliset	493	549	442	416
ruotsin- ja vieraskieliset	66	46	51	37
Koskettelukirjat	621	595	490	466
suomenkieliset	563	549	471	451
ruotsin- ja vieraskieliset	58	46	19	15
Elektroniset kirjat	1 941	1 707	1 437	1 202
suomenkieliset	1 822	1 621	1 383	1 167
ruotsin- ja vieraskieliset	119	86	54	35
Yhteensä	37 048	31 570	45 645	41 634

Kirjakokoelman kehittyminen 2000–2005 ¹⁾

	Äänikirjat		Pistekirjat		Elektr. kirjat Nimekkeitä	Yhteensä nimekkeitä
	Nimekkeitä	Kappaleita	Nimekkeitä	Kappaleita		
2005	32 919	142 802	8 915	7 716	1 875	43 709
2004	29 932	131 142	6 266	6 915	578	36 776
2003	28 333	116 684	5 960	6 648	494	34 787
2002	26 571	149 490	5 731	6 568	413	32 715
2001	25 370	145 221	5 672	6 528	330	31 372
2000	23 970	136 544	5 594	6 657	241	29 805

¹⁾ Luvuissa ovat mukana sekä kauno- ja tietokirjallisuus- että oppikirjanimekkeet.
Pistekirjanimekkeet sisältävät vain pistekirjat,

Kirjaston oma kirjatuoanto 2009 ¹⁾

	Oppikirjat			Kauno- ja tietokirjallisuus	Kaikki yhteensä	Muutos 2008 - 2009
	Korkeakoulutaso	Peruskoulu ja toinen aste	Yhteensä			
Daisy-äänikirjat	59	128	187	305	492	-1 %
Daisy-yhdistelmäkirjat ²⁾	148	23	171	5	176	
Daisy-tekstikirjat	1	-	1	51	52	
Elektroniset Luetus-kirjat	38	125	163	167	330	-24 %
Pistekirjat	1	126	127	289	416	-7 %
Luetaan yhdessä -kirjat				24	24	
Yhteensä	247	402	649	841	1 490	5 %

¹⁾ lisäksi on tehty koe- ja monistemateriaaleja

²⁾ teksti ja luonnollinen puhe- ja koneääni

Kirjaston oma kirjatuoanto 2000–2009

Vuosi	Oppikirjat	Kauno- ja tietokirjallisuus	Yhteensä	Muutos edell. vuoteen
2009	649	841	1 490	5 %
2008	623	793	1 416	4 %
2007	630	732	1 362	3 %
2006	530	793	1 323	2 %
2005	621	673	1 294	33 %
2004	482	492	974	2 %
2003	497	460	957	-2 %
2002	540	437	977	-9 %
2001	505	573	1 078	14 %
2000	379	563	942	-3 %

Kirjatuotanto 2000–2009 ¹⁾

Kauno- ja tietokirjallisuus

Vuosi	Äänikirjat	Yhdistelmäkirjat	Elektroniset kirjat	Pistekirjat	Luetaan yhdessä -kirjat ²⁾	Yhteensä
2009	1049	2	218	289	24	1 582
2008	1031	2	258	284	45	1 620
2007	904	2	221	212	39	1 378
2006	846	3	336	265	14	1 464
2005	795	2	296	202	61	1 356
2004	740	1	80	248	26	1 095
2003	787	-	80	229	16	1 112
2002	784	-	81	206	29	1 100
2001	866	-	92	307	28	1 293
2000	890	-	81	290	10	1 271
2000/09	18 %		169 %	0 %	140 %	24 %

Oppikirjat

Vuosi	Äänikirjat	Yhdistelmäkirjat	Elektroniset kirjat	Pistekirjat	Yhteensä
2009	188	171	163	127	649
2008	246	34	177	165	622
2007	305	-	159	166	630
2006	212	-	150	168	530
2005	291	-	150	180	621
2004	173	-	172	137	482
2003	203	-	111	183	497
2002	220	-	128	192	540
2001	228	-	105	172	505
2000	135	-	83	160	378
2000/09	39 %		96 %	-21 %	72 %

1) Tilasto ei sisällä markkinoilta valmiina ostettuja tai lahjoituksina/vaihtoina saatuja ääni- ja pistekirjoja.

2) Lisätty lukumäärät jälkikäteen vuosille 2000–2008

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 2009

Julkisoikeudelliset suoritteet

TUOTOT	2009	2008	2007	2006	2005
Maksullisen toiminnan tuotot	125 327	115 523	73 438	68 745	27 817
	<u>125 327</u>	<u>115 523</u>	<u>73 438</u>	<u>68 745</u>	<u>27 817</u>
KUSTANNUKSET					
maksullisen toiminnan erilliskustannukset					
aineet, tarvikkeet ja tavarat	27 499	45 284	37 651	68 322	32 923
henkilöstökustannukset	389 354	445 148	403 792	552 669	406 298
vuokrat	79 253	82 874	49 390	44 268	31 754
palveluiden ostot	66 814	72 761	53 292	14 429	39 637
	<u>562 921</u>	<u>646 067</u>	<u>544 125</u>	<u>679 688</u>	<u>510 612</u>
KÄYTTÖJÄÄMÄ	437 594	530 543	470 687	610 943	482 795
maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista					
tukitoimintojen kustannukset	95 981	93 737	111 315	86 524	65 205
poistot	0	0	0	15 960	10 312
korot	0	0	0	2 087	1 233
osuus yhteiskustannuksista	<u>95 981</u>	<u>93 737</u>	<u>111 315</u>	<u>104 571</u>	<u>76 750</u>
Kokonaiskustannukset yhteensä	658 902	739 804	655 440	784 259	587 362
ALIJÄÄMÄ	533 574	624 281	582 002	715 514	559 545
Käytetty hintatuki	0	0	0	430000	434000
ALIJÄÄMÄ HINTATUEN JÄLKEEN	533 574	624 281	582 002	285 514	125 545

Laskelma perustuu kustannuslaskentaan ja jatkuvaan työajan seurantaan.

Seurattavat osa-alueet ovat: oppikirjatilaukset ja siihen liittyvä asiakaspalvelu, piste- ja elektronisten sekä kohokuva-aineistojen tuottaminen, kirjapainotyö ja äänikirjojen tuottaminen omassa äänittämössä.

Celia – Näkövammaisten kirjasto

PL 20
FI-00030 IIRIS
FINLAND

Marjaniementie 74
Itäkeskus, Helsinki

p. (09) 2295 21
fax (09) 2295 2295

info@celialib.fi
www.celia.fi

Celia

www.celia.fi